

**EN UNDERSØGELSE AF SEKSUELLE KRÆNKELSER
AF BØRN OG UNGE INDEN FOR IDRÆT**

Karin Helweg-Larsen
og
Helmer Bøving Larsen

2002

FORORD

Regeringens Børneudvalg besluttede i 1999, at der skal ydes en forstærket indsats mod seksuelt misbrug af børn. Det omhandlede en forebyggelse af seksuelle overgreb mod børn i familien, nærmiljøet, institutionerne, skolerne og sports- og fritidslivet samt via internettet og andre medier.

Der blev på den baggrund nedsat en arbejdsgruppe under det Tværministerielle Børneudvalg med repræsentanter for Justitsministeriet, Socialministeriet, Sundhedsministeriet, Undervisningsministeriet og Kulturministeriet. Arbejdsgruppen publicerede i oktober 2000 en redegørelse om den fremtidige indsats mod seksuelt misbrug af børn. Redegørelsen rummede de enkelte ministeriers vurderinger og forslag til konkrete initiativer.

Kulturministeriet pegede på, at der var meget lidt viden om omfanget og karakteren af seksuelle overgreb mod børn i tilknytning til idræt. Med baggrund i den offentlige debat havde både Danmarks Idræts-Forbund (DIF) og Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI) i løbet af 2000 iværksat en række initiativer, som blandt andet omfattede udarbejdelse af informationsmateriale til klubledelse og en opfordring til, at idrætsforeningerne åbent diskuterede problemstillingen.

Kulturministeriet opfordrede til, at der blev taget initiativ til en kortlægning af lokale erfaringer og beredskabsinitiativer, og at der blev indhentet forskningsbaseret viden om problemstillingen. Ministeriet anmodede i foråret 2002 Statens Institut for Folkesundhed om at belyse omfanget og karakteren af seksuelle krænkelser af børn og unge inden for idrætten og dermed tilvejebringe et veldokumenteret grundlag for iværksættelse af yderligere forebyggende initiativer.

Denne rapport beskriver problemstillingen, seksuelle krænkelser i idrætten, ud fra oplysninger i en række forskellige datakilder. Det drejer sig om enkelte internationale undersøgelser, to danske spørgeskemaundersøgelser, information indhentet fra idrætsorganisationerne og en personlig gennemgang af politianmeldte sager, der kan have vedrørt seksuelle overgreb med relation til idrætten inden for de sidste 4-5 år. Rapporten beskriver tillige en række af de tiltag, der inden for de seneste 4-5 år er gennemført af idrætsorganisationerne for at forebygge seksuelle overgreb i sportsklubber og idrætsforeninger.

Det er håbet, at rapporten vil bidrage til at videreføre og udvikle den forebyggende indsats mod seksuelle overgreb og seksuelle krænkelser inden for idrætten, og til at der ikke træffes u hensigtsmæssige forholdsregler, som kan hæmme idrættens mening: at formidle glæde og fællesskabsfølelse til de børn og unge, som dyrker idræt.

Mette Madsen
Forskningsleder

1. SAMMENFATNING	5
2. UDVIKLINGEN I SEKSUELLE OVERGREB MOD BØRN I DANMARK	9
3. IDRÆTSORGANISATIONER I DANMARK.....	11
3.1 Antal børn og unge tilknyttet idrætsforeninger og klubber.....	11
4. SEKSUELLE OVERGREB INDEN FOR IDRÆTTEN	13
4.1 Definitioner	13
4.1 Forskning om seksuelle overgreb og chikane.....	14
4.2 Tidligere danske undersøgelser	17
4.3 Europarådets rapport om seksuel chikane.....	18
4.3.1 Regelsæt for træner-adfærd	20
5. AKTUELLE DANSKE DATA OM SEKSUELLE OVERGREB I IDRÆTTEN	22
5.1 Kontakter til idrætsorganisationerne om mulige seksuelle overgreb.....	22
5.1.1 Oplysninger fra Danmarks Idræts-Forbund	23
5.1.2 Oplysninger fra Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger	23
5.2 Gallup-undersøgelse i 2001	24
5.3 Politianmeldte tilfælde i 1998.....	25
5.4 Politianmeldte sager relateret til idræt, 1998-2002	26
5.5 Spørgeskemaundersøgelse i 1997 blandt idrætsstuderende og trænere	30
5.6 Spørgeskemaundersøgelse blandt 9. klasses elever i Danmark i 2002.....	32
5.6.1 Forekomsten af alle typer seksuelle overgreb i barndommen.....	32
5.6.2 Krænkeren.....	35
5.6.3 Risikofaktorer for seksuelle overgreb	38
5.6.4 Trivselsproblemer	39
5.6.5 Unges vurdering af årsager til overgreb og muligheder for forebyggelse.....	39
5.7. Seksuelle erfaringer med en træner, resultater fra 9.klasses undersøgelsen	40
Trænerens alder fordelt på barnets køn. N=15	41
6. OVERGREB I IDRÆTTEN BEDØMT UD FRA DE DANSKE DATA	43
7.1 Underretningspligt	47

7.2 Straffeattest.....	47
7.2.1 Den såkaldte pædofiliattest	48
8. AKTUELLE FOREBYGGELSESMÅLTAGNINGER I IDRÆTTEN	50
8.1 DIFs information og rådgivning	50
8.2 DGIs initiativer	52
8.3 Team Danmark.....	53
8.4 Internationale idrætsorganisationer	54
9. PROBLEMSTILLINGER, NÅR MISTANKEN OPSTÅR	55
10 PERSPEKTIVER	56
LITTERATURLISTE	58
APPENDIX 1; IDRÆTSORGANISATIONERNES STRUKTUR.....	60
A. Danmarks Idræts-Forbund (DIF).....	60
B. Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI)	61
C Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF)	62
D. Team Danmark	64

1. Sammenfatning

Seksuelle overgreb mod børn i daginstitutioner og fritidsklubber rører ved stærke følelser. Det gælder også mediernes behandling af problemet. Der kan opstå en tilbøjelighed til at finde helte og skurke (Juul, 1999). Det kan betyde, at en afsløring af et enkeltstående tilfælde af seksuelt misbrug i en idrætsklub medfører, at medarbejdere eller trænere/ledere kan komme til at fremstå som medskyldige i den pædofiles forbrydelse mod børnene, og at der via medierne rejses et krav om generelle forholdsregler, der kan være ude af proportion i forhold til problemets omfang.

Aktuelt har nogle alvorlige sager om seksuelle overgreb i idrætsforeninger skabt frygt for, at der kan eksistere en betydelig risiko for, at pædofile opererer i foreningerne. Det har således været hævdet i en række medier, at der i Danmark er særligt liberale regler, som kan medføre, at pædofile har frit spillerum i idrætsforeninger, og at forekomsten af seksuelle overgreb inden for idrætten kan have et betydeligt omfang.

Der er, som det vil fremgå af denne rapport, ikke dokumentation for denne påstand.

Idrætsorganisationerne har inden for de sidste 2-3 år fået kendskab til knap 20 sager, hvor der er rejst mistanke om seksuelle overgreb i idrætten. Det skal ses i relation til, at der skønsmæssigt er tilknyttet 400.000 voksne som frivillige i idrætsforeningerne, og der er ca. 235.000 børn og unge i 12-17 års alderen, som er tilknyttet idrætsforeninger og klubber.

I perioden 1998-september 2002 er der blevet anmeldt 24 sager til politiet, som i politiets Efterforskningscenter er klassificeret som sager, der kan have tilknytning til idrætten, og hvor der blev rejst sigtelse. Det er således ca. 5 sager årligt.

I alt 15 af sagerne angik en overtrædelse af straffelovens bestemmelser om, at det er forbudt at have et seksuelt forhold til en ung under 18 år, som er betroet til opdragelse eller undervisning. Resten af anmeldelserne omhandlede voksne, der på en eller anden måde havde eller havde haft tilknytning til idrætten, men hvor der ikke var tale om et træner-udøver forhold.

De 24 sager angik i alt 58 forskellige børn og unge i alderen 12-17 år. Det svarer til, at godt ti børn eller unge årligt har været udsat for et seksuelt overgreb, hvor gerningsmanden enten direkte eller indirekte har haft kontakt til den forurettede gennem idrætten. Det svarer til en årlig hyppighed på ca. 0,004% blandt de 12-17-årige idrætsaktive børn og unge.

De anmeldte seksuelle overgreb omhandlede meget forskellige former for seksuelle aktiviteter:

- 40% af sagerne drejede sig alene om blufærdighedskrænkelser (beføling uden på tøjet, blotteri og fremvisning af pornofilm).
- 25% af sagerne omfattede onani/manipulation af den unges kønslem og beføling af det nøgne legeme.
- 10% af sagerne omfattede grove overgreb, gennemført eller forsøg på analt samleje.
- 25% af sagerne havde haft karakter af kæresteforhold med samleje, og hvori der var indgået elementer af forførelse.

Godt 1/3 af sagerne var sket i idrætsforeninger eller under træningsophold, mens resten var foregået uden for foreningernes regi. Knap 2/3 af sagerne (15 ud af 24) omhandlede en træner-udøver relation, heraf havde fem sager karakter af et kæresteforhold mellem træner og kvindelig udøver.

Fem politianmeldte sager årligt om seksuelle overgreb mod børn og unge i idrætten er fem sager for meget. Men med baggrund i den mængde børn, der tilbringer en væsentlig del af deres fritid i idrætsforeninger og klubber, og det store antal voksne, der er tilknyttet foreningerne, kan det dog konkluderes, at pædofile ikke har frit spillerum i danske idrætsorganisationer.

En spørgeskemaundersøgelse i 2002 blandt et landsrepræsentativt udsnit af unge 15-16-årige danske skoleelever påviste, at det er en betragtelig andel af unge, der har haft seksuelle erfaringer, som er strafbare efter den danske straffelov, men at andelen af unge, der selv vurderer, at de seksuelle erfaringer var et seksuelt overgreb, er betydeligt lavere.

Forekomsten af alle typer af strafbare seksuelle erfaringer er 15,9% blandt piger og 6,7% blandt drenge.

Hvis der i forekomsten af seksuelle overgreb i barndommen kun inkluderes tilfælde, hvor den unge selv har oplevet, at den seksuelle erfaring med en ældre *klart eller måske* var et overgreb, så er forekomsten 4,5% blandt pige og 1,1% blandt drenge.

I alt 15 af de godt 5.800 unge på 15-16 år, der deltog i undersøgelsen, rapporterede seksuelle erfaringer med en træner. Det var 5 drenge og 9 piger. Det svarer til en samlet forekomst på 0,3%, nemlig 0,2% blandt drengene og 0,4% blandt pigerne. Kun to af disse 15 seksuelle forhold med en træner var af den unge oplevet som *klart eller måske* et seksuelt overgreb. Ingen af forholdene var blevet anmeldt til politiet (Helweg-Larsen & Larsen, 2002).

Ud fra undersøgelsen blandt de 15-16-årige i 2002 var det således en lav andel af de unge, der selv vurderede at en seksuel erfaring med en træner var et seksuelt overgreb. Forekomsten var 0,03%.

I en spørgeskemaundersøgelse i 1997 blandt idrætsstuderende på Københavns Universitet oplyste 2% af 140 svarpersoner, at de havde været udsat for et seksuelt overgreb i idrætten

inden 18 års alderen. Det inkluderede opfordring til uønsket seksuel aktivitet (Toftegaard Nielsen, 2001).

Seksuelle krænkelser, dvs. overgreb og grænseoverskridende adfærd, forekommer desværre alle steder i samfundet, også inden for idrætten. Baseret på resultaterne i de to spørgeskemaundersøgelser kan det skønnes, at forekomsten af seksuelle overgreb i idrætten er mellem 0,3% og 2%. Antages det, at højst 1% af de ca. 235.000 idrætsaktive 12-17-årige er udsat for en blufærdighedskrænkelser eller et seksuelt overgreb, der kan relateres til idrætsforeninger og sportsklubber, eller har et seksuelt forhold til en træner, svarer det til, at ca. 2.000 børn/unge har haft en sådan erfaring, inden de fylder 18 år.

Det viser nødvendigheden af en idrætspolitik, der bidrager til klare retningslinjer inden for de enkelte idrætsforeninger mhp at forebygge seksuelle overgreb og krænkelser. Idrætsorganisationerne har tilsvarende siden slutningen af 1990'erne tilbudt oplysning og konkret rådgivning om problemstillingen. Organisationerne har inspireret til diskussion i idrætsforeninger og sportsklubber om normer for adfærd og har udarbejdet konkrete regler for omgangen med børn og unge. Som det fremgår af denne rapport har organisationerne også medvirket til, at der er indført retningslinjer for ansættelse og tilknytning af voksne til foreningerne.

Nærværende undersøgelse belyser kun i begrænset omfang problemstillingen seksuel chikane i idrætten, dvs. gråzonen mellem seksuelle overgreb og blufærdighedskrænkelser, der er strafbare ifølge dansk lovgivning, og en adfærd, der kan opfattes som krænkende, fx. bemærkninger og uønsket opmærksomhed fra en idrætsleder eller træner.

Idrætsforeningen skal være et sted, hvor forældre trygt kan lade deres børn færdes uden deres eget opsyn. Den betydelige medieopmærksomhed på enkeltstående sager om seksuelle overgreb foretaget af trænere kan medføre en mistænkeliggørelse af alle voksne, der stiller deres kompetence og fritid til rådighed for træning af børn og unge. Idrætten i Danmark bygger på den frie foreningsdannelse og på frivillig indsats. Danmarks Idræts-Forbunds, Dansk Gymnastik og Idrætsforeningers og de øvrige idrætsorganisationers initiativer til forebyggelse af seksuelle overgreb tager derfor først og fremmest udgang i oplysning og dialog om problemet. Derudover har organisationerne vurderet, at det kan være hensigtsmæssigt at benytte mulighederne for, at der ved ansættelse af en medarbejder og tilknytning af en frivillig til en forening (med vedkommendes accept) kan indhentes en attest fra det Centrale Kriminalregister, en såkaldt børneattest eller pædofiliattest. Attesten vil kunne bevidne, at pågældende ikke er straffet for tidligere seksuelle overgreb på børn.

Selvom ansættelsespraksis således er skærpet, vil man dog aldrig fuldstændigt kunne undgå seksuelle overgreb eller grænseoverskridende adfærd i idrætten. Det er derfor vigtigt:

- at kende de forskellige aspekter af problemet,
- at øge voksnes opmærksomhed,
- at forbedre børns og unges evne til selv at trække grænser,
- at lytte til børnene og
- at reagere på deres signaler.

Attester skal ikke svække den nødvendige opmærksomhed. De kan ikke erstatte dialogen om normer og mål for aktiviteter og samvær i de enkelte foreninger.

2. Udviklingen i seksuelle overgreb mod børn i Danmark

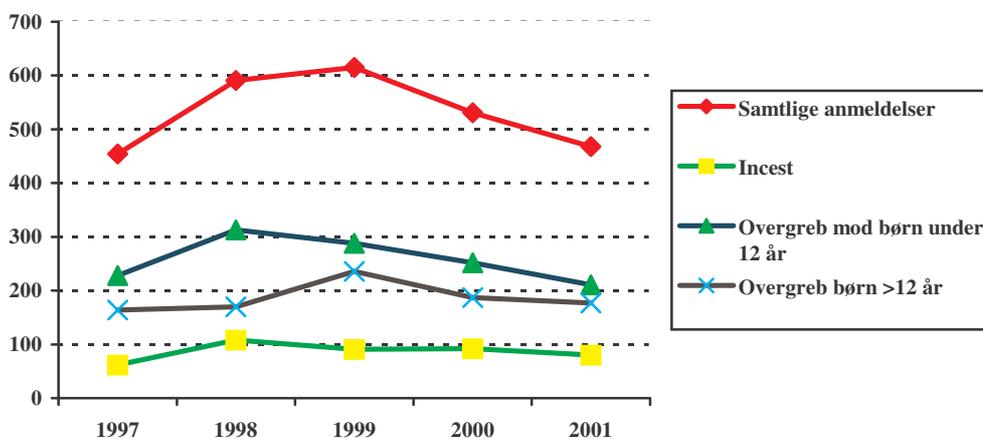
Forekomsten af seksuelle overgreb mod børn måles ved det samlede antal børn ud af alle børn i befolkningen, der i løbet af deres barndom har oplevet et eller flere seksuelle overgreb. Aktuelt har vi viden om forekomsten og karakteren af seksuelle overgreb i Danmark ud fra en befolkningsundersøgelse blandt 9. klasses skoleelever, der blev gennemført blandt 11% af alle 15-16-årige i foråret 2002. Resultaterne af denne undersøgelse beskrives i kapitel 5.

Hvorvidt der er sket en stigning eller et fald i forekomsten af seksuelle overgreb mod børn i Danmark kan ikke belyses af en sådan undersøgelse, og der findes ingen datakilder, som kan give et fuldstændigt overblik over udviklingen i hyppigheden af seksuelle overgreb mod børn, dvs. hvor mange overgreb der årligt forekommer.

Kriminalstatistikken giver dog et indblik i udviklingen i politianmeldte seksuelle overgreb mod børn under 15 år, om end variationer i anmeldelser både kan være udtryk for reelle ændringer i forekomsten af overgreb og for ændringer i tilbøjeligheden til at anmelde overgreb eller mistanke om overgreb.

Der er i perioden 1998 til 2001 sket et fald i det samlede antal af anmeldte seksuelle overgreb mod børn, fra knap 600 anmeldelser i 1998 til godt 460 i 2001. Faldet skyldes først og fremmest et fald i antal anmeldelser vedrørende børn under 12 år. Antallet af anmeldelser vedrørende incest, dvs. seksuelle overgreb inden for familien, nogenlunde konstant.

Udviklingen i antal anmeldelser vedrørende seksuelle overgreb mod børn under 15 år i perioden 1998 til 2001.

Sammenlignes antallet af anmeldelser vedrørende seksuelle overgreb på børn under 12 år i de tre første kvartaler i 1998 og i 2002, er antallet faldet fra 242 i 1998 til 150 i 2002. Der er derimod ikke nogen reduktion i antallet af anmeldelser vedrørende seksuelle overgreb på børn over 12 år de to perioder imellem. Antallet var henholdsvis 124 i 1998 og 137 i 2002. De fleste anmeldelser vedrørende mulige seksuelle overgreb i idrætten omhandler børn over 12 år.

Kriminalstatistikken præciserer type af seksuelt overgreb, alt efter om det drejer sig om et homoseksuelt eller heteroseksuelt forhold, samleje eller anden kønslig omgængelse, dvs. samlejelignende overgreb. Men statistikken giver ikke oplysninger om relationen mellem krænkeren og barnet eller de nærmere omstændigheder ved overgrebet. Der kan derfor ikke ud fra statistikken fås viden om udviklingen i anmeldelser, der har omhandlet et muligt seksuelt overgreb i idrætten.

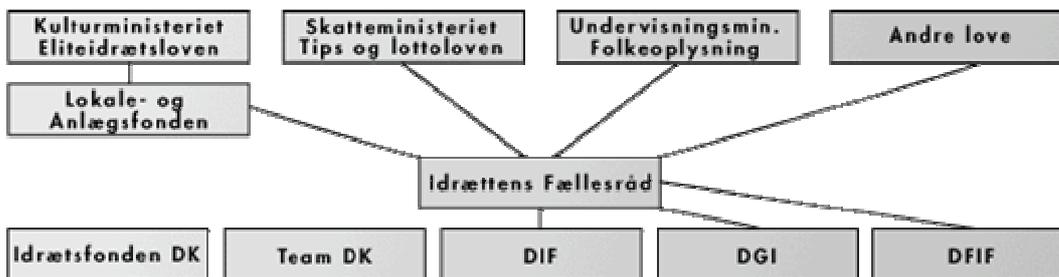
Regionalt Efterforskningscenter på Politigården i København indsamler information om gerningsindholdet i politianmeldte sager. Det er derved muligt at identificere anmeldelser begået af personer med relation til idrætten. Der er til brug for nærværende rapport indhentet oplysning om alle anmeldelser, der kan vedrøre et seksuelt overgreb på et barn eller en ung under 18 år i perioden 1998 til september 2002 inklusive, og som kan være relateret til idrætten. Sagsakterne vedrørende disse anmeldelser er gennemgået i de enkelte politikredse. Resultaterne bringes i kapitel 5.

Det vil fremgå, at det drejer sig om så få sager, at det ikke er meningsfuldt ud fra disse anmeldelser at forsøge en vurdering af udviklingen i hyppigheden af seksuelle overgreb i idrætten.

Omfanget af seksuelle overgreb mod børn inden for idrætten må ses i sammenhæng med idrættens omfang i Danmark og antallet af børn og unge, der er idrætsaktive og tilknyttet en eller flere idrætsforeninger og klubber. I det følgende kapitel præsenteres derfor en oversigt over idrætsorganisationer i Danmark og et skøn over det samlede antal børn og unge, der deltager i organisationernes aktiviteter. De tre hovedorganisationer og Team Danmarks struktur beskrives nærmere i Appendiks 1.

3. Idrætsorganisationer i Danmark

Der findes ca. 14.000 idrætsforeninger i Danmark. På landsplan er foreningerne organiseret i tre hovedorganisationer, Danmarks Idræts-forbund (DIF), Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI) og Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF). Mange af lokalforeningerne er medlemmer af både DIF og DGI. Diagrammet viser den administrative struktur for dansk idræt og de overordnede love, der regulerer området.

Antallet af voksne, der er tilknyttet idrætsforeninger og klubber er ikke præcist kendt. Der antages at være mellem 200.000 og 300.000 frivillige, som er rekrutteret som ledere og trænere, og regelmæssigt befinder sig i idrætsforeninger og -klubber, hvor børn og unge er medlemmer.

I Appendix 1 præsenteres en oversigt over organisationerne, DIF, DGI, DFIF og Team Danmark.

3.1 Antal børn og unge tilknyttet idrætsforeninger og klubber

Der er tilmeldt ca. 650.000 børn og unge under 18 år til idrætsforeninger under DIF. DGI har knap 695.000 medlemmer under 24 år. En del af børnene og de unger er medlemmer i flere forskellige idrætsforeninger og klubber. Samlet skønnes det, at ca. 70% af alle unge under 18 år deltager i idrætsorganisationernes aktiviteter.

Det kan antages, at mindst 235.000 børn og unge i alderen 12-17 år er idrætsaktive i en eller flere idrætsforeninger. Dette skøn er baseret på svarerne i 9. klasses undersøgelsen i 2002, hvor i alt 60% af de unge oplyste, at de inden for de sidste tre år havde dyrket idræt.

Det er således et stort antal børn og unge, som opholder sig i en eller flere idrætsforeninger i en større eller mindre del af deres fritid. Det er på den baggrund, at antallet af seksuelle overgreb i idrætten skal vurderes.

Forekomsten skal også relateres til antallet af voksne i idrætten. Idrætsorganisationerne vurderer, at der er minimum 300.000 voksne tilknyttet sportsklubber og foreninger som ledere, trænere og frivillige.

4. Seksuelle overgreb inden for idrætten

Inden for de seneste 5-10 år har der været en tiltagende interesse for problemstillingen seksuelle overgreb og seksuel chikane i sporten. Men til trods herfor er der sparsom konkret viden om forekomst og former for krænkelse af personlige og seksuelle grænser inden for idrætten, og meget lidt konkret viden om overgreb mod børn og unge i idrætten. Fokus har været på seksuel chikane mod kvindelige sportsudøvere. En begrænset række undersøgelser har især beskæftiget sig med de teoretiske aspekter af problemstillingen ud fra en hypotese om, at magtforholdet mellem træner og udøver i særlig grad medfører en risiko for seksuel udnyttelse. Dette er indgående belyst i den engelske forsker Celia H Brackenridges publikation "Spoilsports. Understanding and preventing sexual exploitation in sport" fra 2001. Den tager udgang i studier og teorier om kønnenes ulighed og de socialt og kulturelt betingede muligheder for mandlig dominans og udnyttelse af kvinder.

4.1 Definitioner

Seksuelle overgreb omfatter en bred skala af handlinger, hvor barnet/den unge udnyttes seksuelt fysisk og/eller psykisk, således at barnets/den unges grænser ikke respekteres eller det presses til at deltage i eller overvære seksuelt prægede handlinger, som tjener til seksuel stimulering af den voksne.

Seksuel chikane defineres som adfærd af seksuel karakter eller anden kønsbestemt adfærd, der krænker kvinders og mænds værdighed. Definitionen lægger vægt på personens egen oplevelse af, hvad der er uønsket, urimeligt og stødende (Arcel, 1992). Det kan omfatte sexistiske bemærkninger, krænkende opkald, uønsket fysisk kontakt uden seksuelt indhold og uønsket opmærksomhed.

Seksuel chikane og seksuelle overgreb betragtes ofte som et kontinuum. I forebyggelsen af seksuelle krænkelse bør der derfor også indgå opmærksomhed på betydningen af seksuel chikane.

Det indgår fx i Europarådets regelsæt for træner-adfærd, se afsnit 4.3 og i de simple regler for god adfærd i sportsklubber, som DIF har medtaget i en folder om at undgå seksuelle krænkelse inden for idrætten, se afsnit 8.1.

4.1 Forskning om seksuelle overgreb og chikane

Der er kun sparsom forskningsbaseret viden om forekomsten og karakteren af seksuelle overgreb inden for idrætten.

I løbet af de seneste år er der ganske vist publiceret en række artikler, der har påpeget problemets mulige omfang; men langt de fleste studier er baseret på beretninger om enkeltstående sager (Cense & Kastelein 1988), på spørgeskemaundersøgelser blandt et meget begrænset antal idrætsaktive (Bowker, 1998; Fasting & Brackenridge, 2002) eller blandt større grupper af idrætsudøvere, men med lave svarprocenter, fx 22% i et canadisk studie (Kirby & Greaves, 1996) og 17% i et australsk studie (Leahy, 1999). En dansk spørgeskemaundersøgelse blandt idrætsstuderende havde en svarprocent på 55% og omfattede samlet 140 studerende (Toftegaard Nielsen, 2001).

De fleste undersøgelser refererer forekomsten af seksuel chikane og seksuelle overgreb blandt kvindelige *voksne* idrætsudøvere. Blandt elitesportsudøvere angav 2% af mænd og 27% af kvinder at have oplevet seksuel chikane i idrætten (Leahy, 1999) og 8% at have oplevet tvungen seksuel aktivitet (Kirby & Greaves, 1996). I en norsk undersøgelse blandt eliteidrætskvinder rapporterede 51% at have oplevet et eller flere tilfælde af seksuel chikane (Fasting et al., 1997). Et kvalitativt studie i Holland omfattede en begrænset mængde kvindelige idrætsudøvere på eliteplan og ikke-eliteidrætsudøvere. Det belyste risikofaktorer for seksuel chikane og modeller for at forebygge denne chikane (Cense & Kastelein 1988).

Langt de fleste undersøgelser har beskæftiget sig med voksne idrætsudøveres egen oplevelse af seksuel chikane, i langt mindre grad med seksuelle overgreb, hvori der indgår tvungen seksuel aktivitet med fysisk kontakt, og kun enkelte undersøgelser har omhandlet seksuelle overgreb i idrætten mod børn og unge under 18 år (Toftegaard Nielsen, 2001).

Forekomsten af seksuelle overgreb er angivet til at være ca. 2%. I den danske undersøgelse i 1997 blandt idrætsstuderende rapporterede én ud af 140 svarpersoner at have oplevet seksuelt misbrug, og tre personer, at de var blevet opfordret til seksuel aktivitet af en træner, inden de var fyldt 18 år (Toftegaard Nielsen, 2001). I den canadiske undersøgelse blandt tidligere eliteatleter havde 3,2% oplevet blotteri og 2,6% uønsket seksuelt betonet berøring før de fyldte 16 år (Kirby & Greaves, 1996).

Men som det fremhæves af den engelske forsker Celia H Brackenridge er det ukendt, hvorvidt sportsudøvere er i større risiko for seksuelle overgreb og seksuel chikane end ikke-sportsudøvere (Brackenridge, 2001). Der mangler således detaljeret viden om forekomst og former for krænkelser af personlige og seksuelle grænser inden for idrætten sammenlignet med forekomsten i befolkningen generelt, og specielt forekomsten blandt børn og unge. Det er et ubesvaret spørgsmål, om seksuel chikane og seksuelle overgreb i

sporten adskiller sig markant fra, hvordan problemerne manifesterer sig i samfundet som helhed. Der mangler også tilgængelige data om forekomsten af seksuel chikane i forskellige sociale sammenhænge, som ville kunne udnyttes til sammenligninger med problemet i sporten (Bringer *et al.* 2001).

I 1994 påpegede et studie i USA, at seksuelle overgreb, hvor atleter var gerningsmænd, forekom med en markant hyppighed både blandt studerende og professionelle. Der blev derfor etableret forebyggelsesprogrammer inden for en række specielt mandsdominerede sportsgrene såsom fodbold og basketball. Programmerne inkluderede undervisning ved trænere bla. om betydningen af aggressiv adfærd, atleters høje status, kvindelige tilhængere/fans, manglende opmærksomhed i idrætsorganisationerne på problemet og betydningen af macho-modeller inden for mandligt dominerede sportsgrene. Programmerne fremhævede, at sexistisk adfærd kunne være en risikofaktor for manifesterede seksuelle overgreb. Studiet påviste, at programmer, der involverede trænere som gode rollemodeller, havde en markant effekt i form af en ændret attitude og adfærd blandt atleterne (Parrot *et al.* 1994).

Et andet studie fandt derimod, at der ikke var forskel i aggressiv seksuel adfærd mellem aktive idrætsudøvere og ikke aktive. Studiet blev gennemført blandt 104 universitetsstuderende mænd i USA. Der fandtes en markant forskel i sammenhæng mellem konkurrencelyst og aggressivt seksuelt adfærdsmønster mellem topatleter og ikke-topatleter, som tyder på, at det er karakteristika hos den enkelte, som kan betinge deltagelse i eliteidræt, ikke at eliteidræt fører til aggressiv adfærd (Caron *et al.* 1997).

Det hævdes, at seksuelle forhold mellem udøvere og trænere sjældent er en hemmelighed i sportsklubber, og at reaktionerne på sådanne forhold kan variere betydeligt. Selv når det er åbenlyst, at forholdet er "forkert", er det sjældent, at nogen reagerer åbent på det. Få unge kvinder inden for idrætten vil indrømme, at de i idrætten har haft seksuelle erfaringer under nogen form for tvang eller "har sovet deres vej til tops". Det angives derfor, at det kan være vanskeligt for andre at bedømme, om et seksuelt forhold er baseret på gensidig samtykke, eller om det er betinget af en ubalance i magtforhold (Parrot *et al.* 1994).

Der er peget på, at en idrætsleder og træner får en særlig autoritet i forhold til et barn. Barnet oplever, at dets forældre respekterer træneren, og det beundrer selv træneren. Der vil derfor opstå en stor konflikt for barnet, hvis en så vigtig person gør noget, som barnet opfatter som forkert. Tillidsbruddet er stort, og barnet vil kunne føle skam og dårlig samvittighed svarende til, hvad der gælder for seksuelle overgreb inden for familien.

Træning på højt niveau medfører mange timer tilbragt sammen, rejser til nationale og internationale stævner, nærhed ved måltider, besøg i trænerens hjem og ofte fælles overnatning under stævner. Der peges på, at den misbrugende træner benytter sig af udøverens beundring og afhængighed og skaber et atmosfære af nærhed, fælles indforståethed, hemmelighed, favorisering og ekstra opmærksomhed. Det hævdes, at alle

idrætsgrene kan rumme risikosituationer, men at det tidspunkt, hvor en udøver er lige ved at nå en elitepræstation, er det mest risikofyldte med hensyn til seksuelle krænkelse og overgreb. Det er det tidspunkt, hvor udøveren har mest at vinde ved at være eftergivende og mest at tabe ved ikke at give efter for en misbrugende træners ønsker (Brackenridge 2000).

Megen instruktion inden for idrætten kræver en vis form for fysisk kontakt. Det kan forlede til uacceptabel fysisk kontakt. Det hævdes i engelske artikler, at de fleste tilfælde af seksuelle overgreb i idrætten har omhandlet en ældre mandlig autoritet og en yngre kvindelig udøver, og at de fleste krænkere inden for idrætten har været trænere, men at også ledere, forældre, ældre udøvere og sundhedsfagligt personale, som har nær kontakt med udøvere, kan være krænkere (MacAuley 1996) (Jaques & Brackenridge 1999).

En række studier har vist, at det ikke er sjældent, at en enkelt træner misbruger adskillige børn og unge. Det understreges, at forskellige fagpersoner i klubberne, specielt idrætslægen, har et særligt ansvar for at forebygge seksuelle overgreb og har særlige muligheder for at reagere på tidlige signaler hos børn og unge på seksuelle overgreb. Det anbefales derfor, at det i forpligtelserne for læger, der er tilknyttet idrætten, skal indgå en pligt til at kontrollere, om der er tilstrækkelige foranstaltninger i foreningerne og klubberne til at forebygge seksuelle overgreb.

Norsk Olympisk Komité har støttet et studie blandt eliteidrætskvinder. Det omfattede i alt 660 kvinder, der repræsenterede 58 forskellige sportsgrene. Formålet var at belyse forekomsten af seksuel chikane og spiseforstyrrelser i gruppen af idrætskvinderne sammenlignet med en kontrolgruppe på 785 kvinder, der ikke var aktive sportsudøvere. Færre blandt idrætsudøvere end blandt kontroller havde oplevet gentagne seksuelle hentydninger, truende seksuelle tilnærmelser, uønsket kropslig berøring og slibrige telefonopkald. Men flere idrætsudøvere rapporterede at være blevet latterliggjort, og lidt flere havde oplevet blotteri (Fasting & Sundgot-Borgen, 2000).

I rapporten om undersøgelsens resultater: "Kvinner, eliteidrett og seksuell trakassering" konkluderes det, at risikoen for seksuel chikane er øget blandt de kvinder, der har deltaget i et VM eller OL. Blandt eliteatleter havde 20% oplevet seksuel chikane mod 8% af ikke-eliteatleter. Der peges på, at det kan hænge sammen med behovet for massage, rejser eller en særlig maskulin dominans inden for eliteidrætten. Rapporten beskæftiger sig ikke med seksuelle overgreb og chikane mod unge og børn.

Som det fremgår, er der meget få udenlandske undersøgelser, som ud fra repræsentative undersøgelser blandt børn og unge kan belyse forekomsten og karakteren af seksuelt misbrug i idrætten. I de fleste arbejder refereres til publikationer, der er forfattet af en begrænset mængde forskere, hvor den engelske sociolog og advokat Celia Brackenridge er et fremtrædende medlem. Konklusionerne i hendes publikationer er, at de fleste mænd, der begår seksuelle krænkere inden for idrætten, vil vedblive at operere i det skjulte og stadig blive accepterede, fordi de er gode trænere og "flinke fyre".

Den foreliggende internationale litteratur belyser således først og fremmest forekomsten af seksuelle krænkelser mod idrætskvinder og beskæftiger sig i langt mindre grad med det, som er temaet for nærværende rapport, nemlig seksuelle overgreb i idrætten mod mindreårige børn og unge under 18, hvor krænkeren er en person, som den unge på den ene eller den anden måde via et træningsforhold eller et klubfællesskab er i et afhængighedsforhold til.

Der har, som omtalt, været særlig opmærksomhed på, at der inden for idrætten kan være en magt-ubalance og afhængighed i træner-udøver forholdet, som ofte vil kunne medføre seksuel chikane og seksuelt misbrug af kvindelige idrætsudøvere. Det bliver også hævdet, at der eksisterer en forskel i mandlige og kvindelige idrætsudøvers accept af forskellige former for dobbelttydig adfærd (Volkwein,1997), og at samværsformer i idrætten fører til usikkerhed om, hvad der er acceptabel adfærd mellem mandlig træner og kvindelige udøvere, og hvad der ikke er (Bringer *et al.* 2001).

Problemstillingen vedrørende mandlige trænernes udnyttelse af drenge og unge mænd medtages kun sporadisk i de engelske og amerikanske beskrivelser af seksuelle overgreb inden for idrætten. Konkrete sager bla. fra Danmark viser dog, at pædofili i sporten, dvs. forekomsten af seksuelle overgreb mod mindreårige inden for idrætten, ofte omhandler overgreb mod drenge.

De engelske studier påpeger selv, at man ikke ved tilstrækkeligt om, hvem det er der begår seksuelle overgreb mod børn og unge i idrætten: "The sports-generated predator profile has yet to be validated empirically" (Brackenridge 2001).

Der foreligger blandt andet på internettet adgang til information via hjemmesiden fra den engelske nationale komité til forebyggelse af seksuelle overgreb mod børn. Herunder er der en link til Child Protection in Sport Unit, som rummer en række publikationer og artikler, der fortrinsvis omhandler problemstillingen seksuel chikane og seksuelle overgreb mod piger og kvinder inden for sporten. Men der er også henvisning til publikationer der vedrører overgreb på børn mere generelt :

www.sportprotects.org.uk/other/doing_research.asp

4.2 Tidligere danske undersøgelser

Som led i et speciale i ved Københavns Universitets Institut for Idræt har Jan Toftegaard Nielsen i 1998 affattet en rapport "Den forbudte zone" om seksuelle relationer og krænkelser i sporten. Rapporten er baseret på en fyldig litteraturgennemgang og to forskellige spørgeskemaundersøgelser blandt henholdsvis en gruppe idrætsstuderende og trænere i 12 forskellige specialforbund. Resultaterne herfra er medtaget i denne rapports gennemgang af eksisterende danske data om seksuelle overgreb i idrætten i kap.5.

Der kan henvises til rapportens brede gennemgang af grænsenedbrydende adfærd i idrætsmiljøer og dens diskussion af gråzonen mellem fysisk kontakt betinget af træningssituationen, krænkelse af udøverens intimsfære, seksuel chikane og seksuelle overgreb (Toftegaard Nielsen, 1998). En række af resultaterne er publiceret i en engelsksproget artikel i 2001, som beskriver de studerendes personlige vurdering og erfaring vedrørende kropslig berøring og sexistiske bemærkninger fra trænere. Flere mandlige end kvindelige studerende havde oplevet sexistiske bemærkninger, men blandt i alt fire studerende, der inden 18 års alderen havde oplevet fysiske seksuelle tilnærmelser eller opfordringer, var der tre kvinder (Toftegaard Nielsen, 2001).

4.3 Europarådets rapport om seksuel chikane

Europarådet har nedsat en styringsgruppe vedrørende udviklingen af sport inden for Europa. Styringsgruppen besluttede i 1997 at prioritere problemstillingen seksuel chikane i sporten i et enkelt år, 1998. Styringsgruppen tog udgang i Beijing Erklæringen vedrørende forebyggelse af alle former for vold mod kvinder, vedtaget på FNs 4. Verdenskonference om Kvinder.

Det blev besluttet, at tilskynde nationale befolkningsundersøgelser, som kunne belyse seksuel chikane mod kvinder inden for sporten og på baggrund af resultaterne at foreslå velegnede metoder til at forebygge dette problem.

Baggrunden var blandt andet EU Kommissionens tidligere initiativer vedrørende seksuel chikane på arbejdspladsen. Der var allerede i midten af 1980'erne igangsat undersøgelser af problemets størrelse i Holland, som havde påvist, at knap to ud af tre kvinder havde oplevet seksuel chikane, og de fleste mere end en gang.

Seksuel chikane blev defineret som " enhver form for verbal eller kropslig adfærd af seksuel tilsnit (natur) som den der har en sådan adfærd erkender vil påvirke mænds og kvinders værdighed på arbejde".

Styringsgruppen anmodede informationsafdelinger i de nationale sportsorganisationer om at give tilbagemelding om status for forebyggelse af seksuel chikane i sporten og om igangværende forskning om problemstillingen samt særlige initiativer inden for undervisning mm. Henvendelse skete i form af to spørgeskemaer, dels et vedrørende oplysning og forebyggelse, dels et om forskning.

Danmark besvarede begge spørgeskemaer. Europarådets Sports Information Bulletin, 1997 nr. 12 refererede en række af de indkomne svar. Det danske svar på spørgsmål om eksisterende lovgivning, der sikrer kønnenes ligestilling og straffelovens bestemmelser om seksuelle krænkelse, er ikke medtaget i rapporten.

Danmark oplyste, at der ikke var nogen tilgængelig statistik, og at der ikke var taget specielle forholdsregler eller indført særlige sanktioner over for denne problemstilling. Tilsvarende gjorde sig gældende for de øvrige europæiske lande.

Det konkluderedes, at der var meget få data eller publikationer, som kunne belyse problemets omfang. Det var overvejende enkeltstående tilfælde, som havde medført opmærksomhed om problemstillingen i de enkelte lande.

Styringsgruppen anbefalede i sin redegørelse i omtalte Sports Information Bulletin, at der nationalt blev taget initiativ til forebyggelse og tiltag mhp. at sikre ofre for seksuel chikanes retsstilling og nødvendig behandling af følgevirkninger til chikanen.

Der blev opstillet 11 punkter i et regelsæt for træneres adfærd inden for idrætten. De er gengivet i nedenstående figur.

4.3.1 Regelsæt for træner-adfærd

Code of Conduct. Council of Europe; CDDS, 1997

1. The trainer must provide an atmosphere and environment in which the athlete feels *safe and move safely*.
2. The trainer must refrain from any form of action or treatment, which affronts the athlete's personal dignity and must further refrain from intruding on the athlete's *private life* to any degree greater than necessary to achieve the commonly agreed purpose.
3. The trainer must refrain from any form of sexual (power) abuse and/or any form of sexual harassment directed at the athlete.
4. Sexual acts and *sexual relations* between the trainer and any athlete under the age of sixteen* are under no circumstances whatsoever permitted and will be viewed as sexual abuse.
5. The trainer may not touch a athlete in such a way that the contact can be reasonably interpreted by either party as being of a sexual or erotic nature, as would be the case, in for example, deliberately *touching* (or making someone else touch) genitals, buttocks or breasts.
6. The trainer will refrain from all forms of sexually-charged verbal *intimacies*.
7. The trainer will at all times during training sessions, matches and traveling, act in a reserved and *respectful* way towards the athlete and towards those spaces which the athlete occupies, such as changing rooms or hotel rooms.
8. It is the trainer's duty to *protect* the athlete against damage and (power) abuse resulting from sexual harassment. Where it is possible to identify the person or body charged with responsibility for the athlete's overall welfare, the trainer is obliged to cooperate fully with these persons or bodies in order that they any perform their task adequately.
9. The trainer will not provide any form for *payment*, or payment in kind, with the express intention of demanding services in return. Further, the trainer will not accept any financial reward or gifts from the athlete, which are disproportionate to the usual or agreed payment.
10. The trainer will actively ensure compliance with this Code of Conduct by everyone who is involved with the athlete. If he or she notices any form of behaviour, which infringes this Code of Conduct, the trainer will *speak* to the person involved directly.
11. Where the Code of Conduct does not address particular circumstances directly, it is the trainer's *responsibility* to act within the spirit of the Code.

*I flg. dansk straffelov, 18 år

Rapporten gennemgik afslutningsvist den eksisterende viden om problemstillingen, herunder specielt præsentationer af Celia Brackenridge, der som ovenfor oplyst, overvejende omhandler seksuel chikane og mænds seksuelle overgreb på voksne kvinder inden for idrætten.

5. Aktuelle danske data om seksuelle overgreb i idrætten

Der er her i landet en række forskellige datakilder, der kan bidrage til at belyse omfanget og karakteren af seksuelle krænkelser og overgreb inden for idrætten mod børn og unge under 18 år.

Der er endnu ikke foretaget en undersøgelse blandt børn eller unge med fokus på denne problemstilling. Toftegaard Niensens undersøgelse i 1997 omfattede idrætsstuderende, der alle var over 20 år, og den kan næppe antages at være repræsentativ for den danske ungdom i almindelighed. Der er således relativt begrænset viden om unge idrætsudøvers egen vurdering af problemstillingen og deres oplevelser af seksuelle krænkelser i forbindelse med sportsudøvelse og idrætsaktivitet.

I det følgende gennemgås resultaterne fra de eksisterende danske datakilder, som belyser forskellige aspekter af problemstillingen. Det omfatter oplysninger fra de store idrætsorganisationer, en gennemgang af politianmeldte sager og resultaterne fra to spørgeskemaundersøgelser.

5.1 Kontakter til idrætsorganisationerne om mulige seksuelle overgreb

Der er igennem interviews indhentet information om antallet af kontakter inden for de seneste par år til de to største idrætsorganisationer, DIF og DGI, som har vedrørt mistanke om seksuelle krænkelser og seksuelle overgreb i idrætsforeninger og klubber. Kontakter til Team Danmark er varetaget af DIF.

DIF udarbejdede som ovenfor omtalt i 2000 en pjece for at øge foreningers og klubbers opmærksomhed på risikoen for seksuelle overgreb i klublivet og opfordrede foreninger og klubber til at diskutere, hvordan overgreb kan forebygges. Samtidigt oprettede forbundet en særlig ekspertise i konsulentafdelingen og informerede om mulighederne for også anonym telefonisk rådgivning.

DIF har i 2001 i en Gallup-undersøgelse indhentet information om idrætsforeningers kendskab til seksuelle overgreb.

I DGI er der i 2002 oprettet et rådgivningspanel, der kan bistå foreningerne i sager, der omhandler mulige seksuelle overgreb mod børn og unge. DGIs idrætspolitiske sekretær står desuden til rådighed med vejledning vedrørende regelgrundlaget for indhentning af straffeattest. Det er DGIs amtskonsulenter, som primært varetager rådgivning til foreningerne, og som benytter sig af rådgivningspanelet i konkrete sager.

5.1.1 Oplysninger fra Danmarks Idræts-Forbund

Forbundet fører ikke kartotek over de henvendelser, som er modtaget på mistanke om, at der er foregået et seksuelt overgreb i en klub eller forening.

Det er oplyst, at DIF siden efteråret 2000, dvs. i løbet af en knap tre-årig periode har fået kendskab til i alt 14 sager, hvor der kan være tale om en seksuel krænkelse eller overgreb på et barn eller en ung under 18 år. Det omfatter også nogle sager i klubber og foreninger, der er tilknyttet DGI.

Sagsindholdet omfatter en række forskellige lovovertrædelser: blufærdighedskrænkelser, fx træner der har onaneret under brusebadning, seksuelle forhold der omfatter samleje mellem 15-17-årige piger og deres træner, seksuelle overgreb i træners hjem på mindreårige drenge og overtrædelse af påbud om ikke at beskæftige sig med mindreårige børn pga. tidligere dom for pædofili.

De fleste af sagerne er anmeldt til politiet, og sagsindholdet i disse vil fremgå af den senere gennemgang af politianmeldte sager om seksuelle overgreb mod børn og unge under 18 år, der har haft relation til idræt.

5.1.2 Oplysninger fra Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger

DGIs idrætspolitiske sekretær har oplyst, at organisationen inden for de seneste par år kun har kendskab til enkelte sager, hvor der er rejst mistanke om seksuelle overgreb på børn og unge i foreninger og klubber inden for forbundet. Det drejer sig samlet om ca. 5 sager, hvoraf fire er anmeldt til politiet. Sagerne er dels blevet rejst af andre trænere og foreningsmedlemmer, dels af forældre.

Det har fx drejet sig om en sag, hvor en frivillig træner udviste en påfaldende adfærd over for de unge. Klubbens bestyrelse anmodede derfor om indhentning af en straffeattest fra det Centrale Kriminalregister, den såkaldte pædofiliattest. Den viste, at pågældende tidligere var straffet og som særligt vilkår til straffen var der givet forbud mod erhvervs- og fritidsmæssigt at beskæftige sig med børn og unge. Dette forbud var uden tidsbegrænsning. Han blev straks bortvist fra klubben, og politiet blev orienteret om overtrædelse af vilkåret. Foreningen orienterede de relevante forældre om sagen med bistand af DGIs amtskonsulent og en repræsentant fra DGIs rådgivningspanel.

Sagen gav anledning til juridiske problemer angående mulighederne for at orientere om information indhentet via en straffeattest, uden at bryde reglerne om tavshedspligt, der er knyttet til bestemmelserne om indhentning af straffeattesten. Denne problemstilling diskuteres i kapitel 7.

5.2 Gallup-undersøgelse i 2001

DIF gennemførte i perioden 20. august til 4. september 2001 en holdningsundersøgelse blandt 1000 udvalgte idrætsforeninger. Undersøgelsen var baseret på et telefoninterview udført af Gallup. Svarpersonen har været foreningens forretningsfører eller kasserer. Det er ikke oplyst, hvor længe de enkelte svarpersoner havde været tilknyttet til foreningen. Der er derfor ikke oplysning om, hvor lang en årrække svarene dækker.

I interviewet indgik to spørgsmål, der kunne belyse foreningens kendskab til problemstillingen seksuelle overgreb i idrætten:

1. Der har været forslag fremme om at det gøres lovpligtigt, at foreninger skal undersøge, om trænere og ledere i foreningen har været dømt for seksuelle overgreb over for mindreårige. Hvad mener du? Skal det være lovpligtigt eller skal det ikke være lovpligtigt?
2. Har du kendskab til, at der er foretaget seksuelle overgreb mod mindreårige i jeres forening?

På landsplan fandt 37% af svarpersonerne, at det skulle være lovpligtigt at indhente en straffeattest. Andelen var højst i Københavns kommune, hvor halvdelen svarede ja på spørgsmålet.

På landsplan havde 2% af foreningerne kendskab til, at der skulle være foregået et seksuelt overgreb i foreningen, det svarer til i alt 15 foreninger. Andelen var højst i Københavns kommune, hvor 6% svarede ja på spørgsmålet. I en række amter, fx Københavns Amt, Frederiksborg Amt og Sønderjylland Amt, var der ikke kendskab til sådanne sager.

I forbindelse med nærværende rapport blev der foretaget et supplerende dataudtræk fra Gallup-undersøgelsen. Disse data kan i begrænset omfang belyse sammenhænge mellem foreningernes art og medlemstal og kendskabet til seksuelle overgreb. Blandt de 15 foreninger, der havde kendskab til et tidligere seksuelt overgreb inden for foreningen, vedrørte svarene i ti tilfælde svar fra ledere, der mindst havde været fem år tilknyttet pågældende forening. Der var i Gallupundersøgelsen ikke oplysning om, hvornår pågældende seksuelle overgreb havde fundet sted. Det kan således i disse ti tilfælde have drejet sig om overgreb, der er begået i løbet af mindst en fem års periode.

De 15 svar om kendskab til overgreb omhandlede idrætsforeninger, der samlet havde mindst 200.000 medlemmer. Antallet af børn og unge i foreningerne er ikke oplyst. Elleve var rapporteret af foreninger, hvor der i alt var mindst 6.000 ledere og trænere. Overgrebene forekom i en bred række af forskellige foreningstyper, omfattende både boldklubber og fx klubber vedrørende svæveflyvning og orienteringsløb.

5.3 Politianmeldte tilfælde i 1998

I tilslutning til den Tværministerielle Arbejdsgruppes redegørelse vedrørende den fremtidige indsats over for seksuelle overgreb på børn blev Statens Institut for Folkesundhed anmodet om at belyse problemets omfang og karakter. I dette indgik en gennemgang af samtlige politianmeldte sager i 1998, der omhandlede mulige seksuelle overgreb og blufærdighedskrænkelser mod børn under 15 år (Helweg-Larsen, 2000).

Der var i alt anmeldt 550 forhold, der omhandlede knap 1.000 forskellige børn. Blandt disse sager var der 3 anmeldelser, hvor kontakten mellem den sigtede og barnet/den unge var sket med baggrund i, at sigtede på gerningstidspunktet eller kort forinden var tilknyttet en idrætsforening.

Det drejede sig om:

1. Ridelærer, der igennem 3-4 år havde haft et seksuelt forhold til en pige fra hendes 14. år. Han blev fundet skyldig og idømt 2 års ubetinget fængselsstraf.
2. Puslingetræner og tidligere spejderleder, som over en længere periode uden for idrætsforeningen havde kontaktet en række mindreårige drenge, som han kendte fra idrætsaktivitet, og i sit hjem havde begået vidtgående seksuelle overgreb. Han blev idømt 1 år og 9 mdr. ubetinget fængselsstraf.
3. Fritidssvømmelærer, der inviterede dreng kendt fra svømmeundervisning hjem i sit sommerhus til overnatning og befølte ham under søvnen. Han blev idømt en fængselsstraf på 60 dage.

Derudover omhandlede en sag en tidligere fodboldtræner, som i sit hjem viste pornofilm og blottede sig over for en 13-14-årig dreng, som han kendte fra tidligere træning. Han var tidligere straffet for seksuelt misbrug af mindreårige. En anden sag drejede sig om en 13-årig dreng, der i en golfklub blev antastet på et toilet af en anden golfspiller, som blottede sig og opfordrede til oral sex. Vedkommende blev idømt en betinget fængselsstraf på 1 år og en bøde på 30.000 kroner.

I alt 12 anmeldelser omhandlede blotteri og/eller beføling i svømmeanstalter, herunder onani i spabade. Tre anmeldelser angik en 14-årig dreng, der havde blottet sig på sportsbaner. Sagerne drejede sig ikke om trænere eller andet klubpersonale.

Samlet var der således tre anmeldelser i 1998, hvor gerningsmanden havde tilknytning til idrætten. Der svarer til 0,5% af alle anmeldte sager. Men disse tre sager omhandlede overgreb mod mere end et barn, i et tilfælde syv drenge. De tre sager angik samlet 15 af de i alt 928 børn under 15 år, som politianmeldelserne i 1998 omhandlede, svarende til 1,6% af børnene.

Hvis der inkluderes alle anmeldelser, som har nogen som helst tilknytning til idræt, dvs. også de 15 tilfælde af blotteri i svømmebade og på boldbaner, drejer det sig om 20 ud af de 550 anmeldte sager i 1998, svarende til 3,7% af alle anmeldelser i 1998.

5.4 Politianmeldte sager relateret til idræt, 1998-2002

Der er indhentet information fra Regionalt Efterforskningscenter på Politigården vedrørende anmeldelser siden 1. januar 1998, dvs. inden for de sidste ca. 4 ½ år, hvor sigtede/dømte har haft en eller anden form for tilknytning til idræt, og hvor sigtelsen omhandler et barn eller en ung person under 18 år.

Sagsakterne er personligt gennemgået i de enkelte politikredse, i alt ti kredse, mhp at vurdere gerningsindhold, gerningssted, sigtedes og barnet/den unges tilknytning til idræt, den retslige vurdering af anmeldelsen, herunder om anmeldelsen har medført en retssag og udfaldet af denne, dvs. om der blev idømt straf mm.

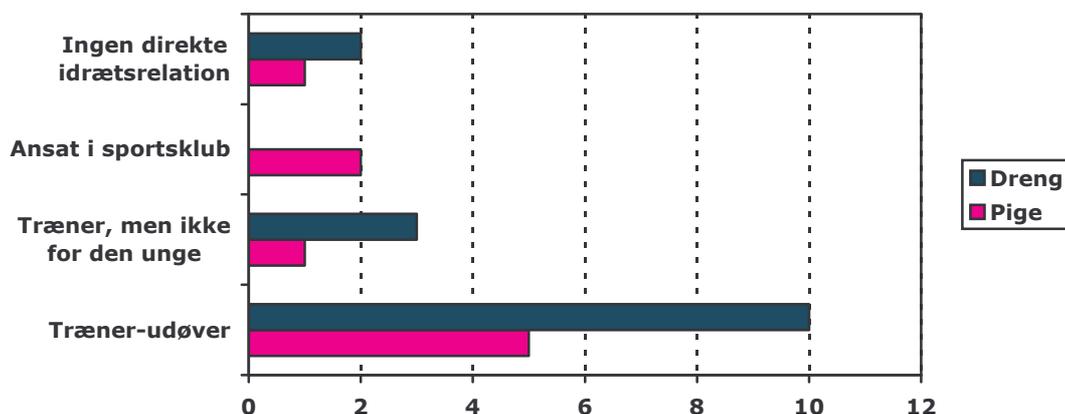
En sag relaterer sig til én enkelt sigtet person og kan omhandle ét til flere børn eller unge. Anmeldelserne registreres derimod primært på den forurettede, dvs. antal anmeldelser kan oftest være større end antal sager.

Der var i perioden 1. januar 1998 til september 2002 i alt 59 politianmeldelser, der kan omhandle seksuelle overgreb og/eller blufærdighedskrænkelser inden for idrætten mod børn og unge under 18 år. Hver enkelt anmeldelse omhandler, som omtalt, et barn eller ung person under 18 år. Enkelte anmeldelser viste sig dog at omfatte mere end et barn eller ung person. En række af anmeldelserne vedrørte samme gerningsmand/sigtede. Et par af de registrerede sager drejede sig ikke om seksuelle overgreb, men var fejlregistreret. Tre sager var afsluttet på bevisets stilling uden sigtelse, idet de ikke var omfattet af straffeloven. Disse sager er ikke medtaget i den aktuelle sagsgennemgang.

I perioden fra 1998 og frem var der foretaget sigtelser mod 24 forskellige mænd. Der var ingen anmeldelser mod kvinder. Anmeldelserne vedrørte i 15 tilfælde drenge og i 9 tilfælde piger. Som det fremgår af Figur 5.5.a vedrørte kun en del af de politianmeldte sager et træner-udøver forhold.

Figur 5.5.a

Den voksne persons relation til forurettede i 24 politianmeldte sager. Fordelt på barnet/den unges køn.

Der var i alt 15 sager, der omhandlede et træner-udøver forhold, 10 sager om drenge og 5 sager om piger. Der var således ca. tre sager årligt.

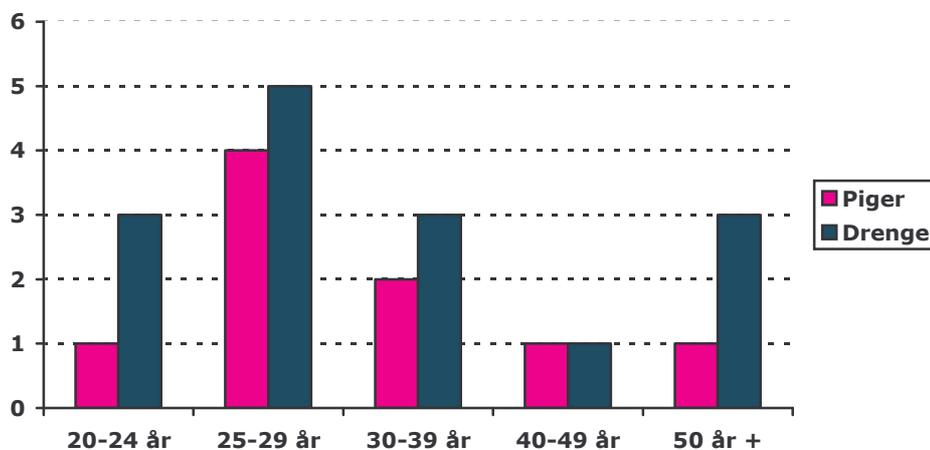
Der var fire sager som drejede sig om en voksen, som havde tilknytning til en idrætsorganisation enten som sportsleder, træner eller hjælpetræner, men hvor overgrebet ikke var betinget af et forudgående eller bestående træner-udøver forhold. To sager omhandlede en person ansat i anden funktion end leder eller træner i en sportsklub, nemlig som pedel eller halinspektør. Tre sager omhandlede voksne, som mange år tidligere havde været tilknyttet idrætten, men hvor den aktuelle sag ikke havde relation til denne tidligere tilknytning (Figur 5.5.a).

I tre af disse sager uden træner-udøver forhold drejede det sig om onani i svømmebad overfor drenge eller berøring i spabad af en enkelt dreng, og hvor gerningsmanden var sportschef eller træner, men ikke kendte drengene via en trænerfunktion. I et tilfælde havde en mand, der i fritiden var badmintontræner, blottet sig udendørs over for fire tilfældige piger.

De tre sager, hvor gerningsmanden ikke aktuelt var knyttet til idræt, omhandlede to voksne som tidligere havde etableret nære men ikke seksuelle forhold til et barn via en funktion inden for idrætten, og et tilfælde hvor en voksne lavede reportage om idrætsorganisation.

Gerningsmanden var i 13 af de 24 sager yngre end 30 år, samme andel blandt sager mod piger som mod drenge. Gerningsmandens alder i de 24 sager er vist i Figur 5.5.b.

Figur 5.5.b
Gerningsmandens alder på tidspunktet for overgrebet i 24 politianmeldte sager, fordelt på barnets køn.

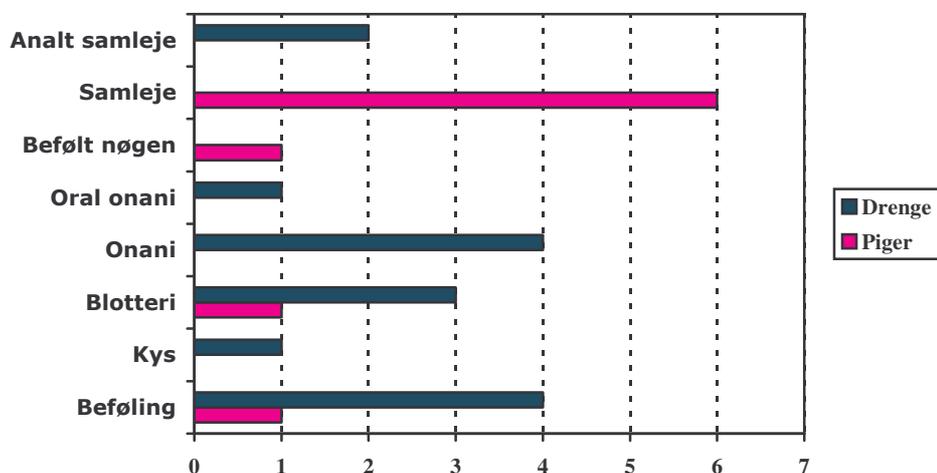
De 24 politianmeldte sager omhandlede 58 forskellige børn eller unge under 18 år. Det var 38 drenge og 20 piger. I fem af de 20 tilfælde vedrørende piger omhandlede sagen en enkelt pige, og tilsvarende kun én dreng i syv af de 38 sager om drenge. I de øvrige sager drejede anmeldelserne om to til flere børn/unge. I to sager om overgreb på drenge havde henholdsvis seks og syv drenge været involveret. Den ene sag omhandlede meget grove overgreb, den anden sag kun beføling uden på tøjet. I et par sager om drenge havde flere drenge været samtidigt tilstede i forbindelse med blotteri og fremvisning af videofilm med pornografisk indhold. Sagerne der vedrørte flere end én pige omhandlede kæresteforholdslignende straffeovertrædelser, der omfattede samleje. De drejede sig om forhold til forskellige piger på forskellige tidspunkter, men ikke med flere piger på samme tidspunkt.

Ingen af sagerne omhandlede overgreb på både piger og drenge, dvs. at der altid enten kun var drenge - eller kun piger involverede i sagen.

Bedømt ud fra den gerningskode, som anmeldelsen er registreret på, omhandlede 33% af sagerne homoseksuelle forhold med mindreårige, 15% blufærdighedskrænkelser mod drenge eller piger og resten heteroseksuelle overgreb – hyppigst beføling, 10% forsøg på eller gennemført samleje, 20% anden kønslig omgængelse, hvoraf knap halvdelen er præciseret som overgreb mod barn, hvor den sigtede har haft en omsorgsrolle – og i resten af sagerne er der ikke angivet en gerningskode, der præciserer et seksuelt overgreb eller en blufærdighedskrænkelse.

Den personlige gennemgang af sagsakterne viste, at 10 af de 24 sager omhandlede blufærdighedskrænkelser i form af beføling uden på tøjet, kys på munden og blotteri, 4 tilfælde onani af drenge, 1 tilfælde beføling og kys af pige på nøgen krop, 3 tilfælde oral onani samt analt samleje og 6 tilfælde samleje (Figur 5.5.c).

Figur 5.5.c
Overgrebs karakter i 24 politianmeldte sager, fordelt på barnets køn.

Seks af de 9 sager, der vedrørte seksuelle overgreb mod piger, omhandlede samleje. Der var i fem af tilfældene tale om et forhold mellem en træner og udøver, som havde haft nær kontakt via en idrætsaktiviteten, herunder havde været på træningsophold uden for hjemmet. Halvdelen af forholdene var startet, da pigen var 13-14 år, havde vedvaret over flere måneder, og var af udenforstående blevet opfattet som et kæresteforhold. Fire af pigerne havde været 15 år eller ældre.

I et par tilfælde var politianmeldelsen foretaget af pigen i forbindelse med, at træneren havde afbrudt forholdet, i de øvrige tilfælde var anmeldelsen foretaget af pigens forældre eller af en leder i sportsklubben.

De seksuelle overgreb på drenge omhandlede en lang række forskellige typer overgreb, hyppigst beføling, manipulation af drengens kønslem og gensidig onani, i alt ni af de 15 sager. En sag omhandlede gentagen analt samleje med en række drenge inden for kampsport og en anden sag analt samleje i forbindelse med klubfest og beruselse af dreng. De øvrige fire sager vedrørte blotteri, inklusive at en træner havde fået erektion under fællesbad med drenge.

I ni af de 24 sager havde den seksuelle krænkelse/overgrebet fundet sted i idrætsforenings eller sportsklubs lokaler, herunder i baderum under ophold i træningslejr mm. To tilfælde var sket i barnet/den unges hjem og de øvrige tilfælde i mandens eget hjem, anden lokalitet eller udendørs.

Fem af de anmeldte sager var endnu uafsluttede. I to sager var der idømt ubetinget fængselsstraf, i en sag en behandlingsdom, og i de øvrige bøde eller betinget fængselsstraf fra 2 måneder op til 15 måneder med prøvetid på 2 år, og heraf i et tilfælde påbud om psykiatrisk-sexologisk behandling. I fem tilfælde var der idømt tillægssanktion, iflg. §79: frakendelse af retten til at udøve virksomhed, erhvervsmæssigt eller som fritidsaktivitet, som medfører at beskæftige sig med børn under 18 år, enten i en tidsbegrænset periode eller indtil videre.

Bestyrelsen i idrætsforeninger havde været direkte involveret i seks af sagerne og havde søgt rådgivning i de relevante idrætsorganisationer, inklusive i et par tilfælde i DGI's Rådgivningspanel, for inden at der var foretaget politianmeldelse.

5.5 Spørgeskemaundersøgelse i 1997 blandt idrætsstuderende og trænere

Der er på Københavns Universitet i tilslutning til et speciale i idræt gennemført et forskningsprojekt om seksuelle krænkelser i idrætten (Toftegaard Nielsen, 1998). Det omfattede en pilotundersøgelse i 1997 blandt idrætsstuderende i København. Undersøgelsen var baseret på et selv-udfyldt spørgeskema, der blev uddelt til 253 studerende og blev besvaret af 140, dvs. med en svarprocent på 55,3%. Deltagernes gennemsnitsalder var 24 år. Undersøgelsen rummede spørgsmål om de studerendes egne oplevelser af seksuelle overgreb som idrætsudøvere, inden de var fyldt 18 år, og kunne derved beskrive problemstillingen blandt børn og unge i 1980'erne.

Undersøgelsen fokuserede på svarpersonernes holdning til forskellige former for berøring i forbindelse med en træners instruktion af en udøver og vurderingen af verbale og fysiske potentielle krænkelser. Spørgeskemaet indeholdt desuden en række spørgsmål, der kunne belyse hvorvidt udøveren i forbindelse med idrætsaktiviteter selv var blevet udsat for seksuelle overgreb inden det 18. år. Spørgsmålene var udformet i overensstemmelse med en tidligere dansk spørgeskemaundersøgelse i 1987 (Leth & Stenvig, 1988). De seksuelle overgreb omfattede både krænkelser uden fysisk kontakt og med fysisk kontakt. Undersøgelsens resultater vedrørende forekomsten af seksuelle overgreb er publiceret i 2001 i *International Review for the Sociology of Sport*. Det beskrives, at 3,4% af de kvindelige svarpersoner og 1,2% af de mandlige svarpersoner havde været udsat for verbale eller fysiske seksuelle tilnærmelser. Det omfattede, at træneren havde opfordret til seksuel aktivitet, i alt 3 svarpersoner, og at en person havde oplevet seksuelt overgreb (Toftegaard Nielsen, 2001).

Undersøgelsen rummede desuden specifikke spørgsmål om, hvorledes den studerende vurderede forskellige former for træneradfærd og den studerendes egne erfaringer af seksuelt krænkende adfærd fra en træner. Der blev her medtaget: at være berørt på skulder, arm eller hånd, at en træner havde stået meget tæt på udøveren under instruktionen, at en træner havde inviteret udøveren ud at spise, var kommet med sexistiske kommentarer eller havde foretaget verbale eller fysiske tilnærmelser til den udøvende.

Næsten alle, 94% havde oplevet berøring af skulder mm, 91% at træneren stod tæt på under instruktion, 11% havde været inviteret ud af en træner, 48% havde oplevet sexistiske, nedsættende kommentarer om kvinder, 13% havde oplevet, at balder/bryster var blevet stirret på, og 8% af de kvindelige svarpersoner havde oplevet kys på munden. Der henvises til rapportens mere grundige gennemgang af gråzonen mellem seksuel chikane og seksuelle overgreb (Toftegaard Nielsen, 1998).

Spørgeskemaundersøgelsen blandt trænere omfattede svar fra tolv forskellige specialforbund med deltagelse af fra fem til tredive trænere. Svarprocenten varierede fra 37% blandt beridere til 92% blandt sportsdans trænere. Der deltog i alt 198 trænere i undersøgelsen.

Undersøgelsen påviste, at mindre end halvdelen af trænerne var vidende om, at aldersgrænsen for tilladeligt seksuelt forhold mellem en træner og en udøver var 18 år, at 2,5% havde haft et seksuelt forhold til en udøver under 18 år. Fire procent af de 198 trænere, der deltog i undersøgelsen, oplyste, at flirt ofte fandt sted mellem træner og udøver, 37% oplyste, at det sjældent fandt sted, og de øvrige 59%, at det ikke fandt sted.

5.6 Spørgeskemaundersøgelse blandt 9. klasses elever i Danmark i 2002

Statens Institut for Folkesundhed har i foråret 2002 gennemført en undersøgelse, der belyser forekomsten og karakteren af seksuelle overgreb i barndommen. Ialt har 6.203 elever i 9. klasse deltaget i en spørgeskemaundersøgelse, der omhandlede deres trivsel og en række risikofaktorer for dårlig trivsel, sygdom og tristhed. Undersøgelsen fokuserede på de unges egne oplysninger om seksuelle erfaringer inden det fyldte 15. år med en eller flere personer, som var meget ældre end dem selv (Helweg-Larsen & Larsen, 2002).

Til selve undersøgelsen blev der udvalgt 324 skoler, 183 deltog i undersøgelsen. Disse skoler var jævnt fordelt over hele landet, og undersøgelsen omfatter derved et landsrepræsentativt udsnit af 15-16-årige i Danmark. Den væsentligste årsag til ikke-deltagelse var tidsnød, og de ikke-deltagende skoler adskilte sig regionsmæssigt ikke fra de deltagende skoler. Antallet af 9. klasses elever i de deltagende skoler var 7.241, hvoraf 6.203 (85,7%) var tilstede i klassen på undersøgelsestidspunktet. Alle tilstedeværende elever deltog i undersøgelsen og 94% besvarede spørgsmålene om seksuelle erfaringer, i alt 5.829 svarpersoner. Hovedparten, 97%, af eleverne var 15-16 år, meget få var under 15 år og 1% var over 16 år.

Forekomsten af seksuelle overgreb i idrætten kan beskrives ud fra elevernes svar på spørgsmålet om deres seksuelle erfaringer med ældre personer, hvor en svarmulighed var, at den ældre person var en træner.

5.6.1 Forekomsten af alle typer seksuelle overgreb i barndommen

En undersøgelse blandt et så stort udvalg af unge i Danmark har gjort det muligt at beskrive omfanget og karakteren af unges seksuelle erfaringer i barndommen, dvs. op til 15-års alderen, og at definere de seksuelle erfaringer, som af lovgivningen og af de unge selv opleves som seksuelle overgreb. I undersøgelsens rapportering af forekomsten af seksuelle overgreb i barndommen, dvs. hvor stor en andel af drenge og piger, der op til deres 15-års alder har oplevet seksuelle overgreb, indgik der tre forskellige definitioner:

- Den strafferetslige definition af seksuelle overgreb mod børn og unge
- Strafbare seksuelle overgreb, hvor den ældre person er mindst 5 år ældre end barnet/den unge
- Strafbare seksuelle overgreb, der af den unge selv er vurderet som et overgreb.

Den danske straffelov sætter den seksuelle lavalder til yngre end 15 år, dvs. at det er strafbart, uafhængigt af samtykke, at have et seksuelt forhold til en person under 15 år. Det er tillige strafbart som skolelærer, pædagog, sportstræner, stedforælder mm. at have et seksuelt forhold til en ung under 18 år, som vedkommende har en undervisnings- eller opdragelsesfunktion overfor.

Det omfatter forskellige typer af strafbare overgreb, der kan inddeles efter, hvor vidtrækkende overgrebet er: Seksuelle overgreb uden fysisk kontakt, såsom blotteri, seksuelle overgreb med fysisk kontakt, fx beføling, samt forsøg på og gennemført samleje.

Seksuelle forhold, hvor den ældre person var under 15 år (den kriminelle lavalder) blev ikke medtaget i rapportens afgrænsning af seksuelle overgreb i barndommen.

I andre befolkningsundersøgelser er der blevet skelnet mellem seksuelle overgreb med mindre og med mere end 5 års aldersforskel mellem barnet/den unge og den ældre person. Dette kriterium indgik derfor også i beskrivelsen af forekomsten af seksuelle overgreb i barndommen i Danmark.

Som et tredje kriterium for afgrænsningen af seksuelle overgreb i barndommen er valgt udelukkende at medtage den andel af strafbare seksuelle overgreb, som den unge selv på undersøgelsestidspunktet vurderede var et seksuelt overgreb. Det er sket på baggrund i de unges svar på, om de dengang og nu klart eller måske opfattede den seksuelle erfaring med en ældre person som et overgreb eller ikke opfattede det som et overgreb.

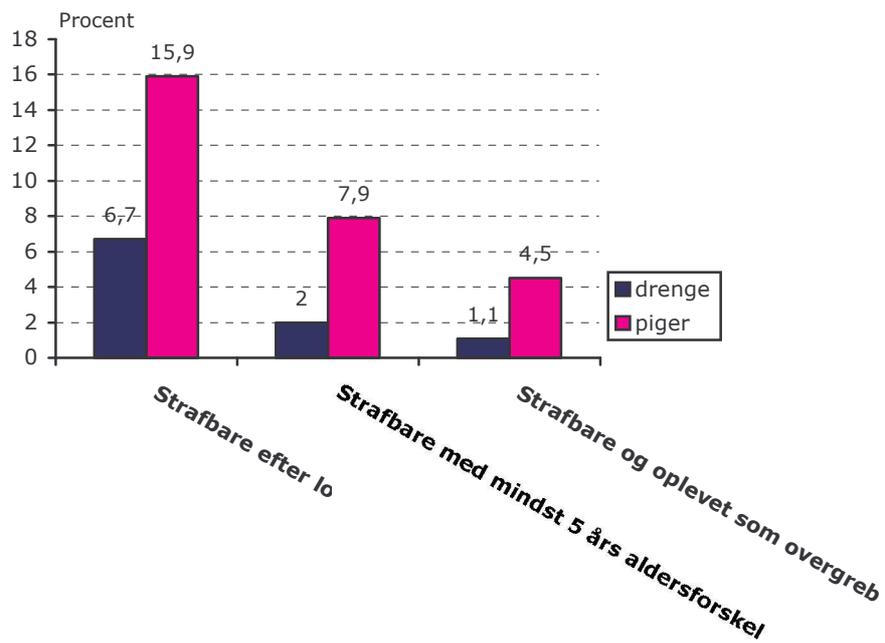
- I alt 657, 11,3% af de 5.829 unge, der besvarede undersøgelsens spørgsmål om seksuelle erfaringer med ældre, havde været udsat for seksuelle erfaringer, der er strafbare efter dansk lovgivning – 15,9% blandt piger og 6,7% blandt drenge. Det inkluderede tilfælde, hvor der var en relativt beskeden aldersforskel mellem barnet og den ældre person.
- I alt 287, 4,9%, havde været udsat for et strafbart seksuelt overgreb, hvor den ældre person var mindst 5 år ældre, 7,9% blandt piger og 2,0% blandt drenge.
- I alt 165 unge vurderede selv, at det strafbare seksuelle overgreb havde været et overgreb, svarende til 2,8% af alle svarpersonerne. Det inkluderede også tilfælde, hvor den unge svarede "måske" til, om det var oplevet som et seksuelt overgreb. Forekomsten var 4,5% blandt piger og 1,1% blandt drenge. Hvis der i forekomsten kun inkluderes de tilfælde, der af den unge selv klart er oplevet som et seksuelt overgreb, er forekomsten 2,7% blandt piger og 0,7% blandt drenge.

Det svarer til, at der blandt alle 15-årige i Danmark er henholdsvis 1.280 piger og 330 drenge, der selv vurderede, at de havde været udsat for et seksuelt overgreb i barndommen.

Figur 5.6.1 (a) viser forekomsten af seksuelle overgreb før 15 års alderen blandt drenge og piger i overensstemmelse med de beskrevne tre afgrænsninger af overgreb.

Figur 5.6.1 (a)

**Forekomsten af seksuelle overgreb blandt drenge og piger.
I overensstemmelse med de tre anvendte definitioner af seksuelt overgreb.**

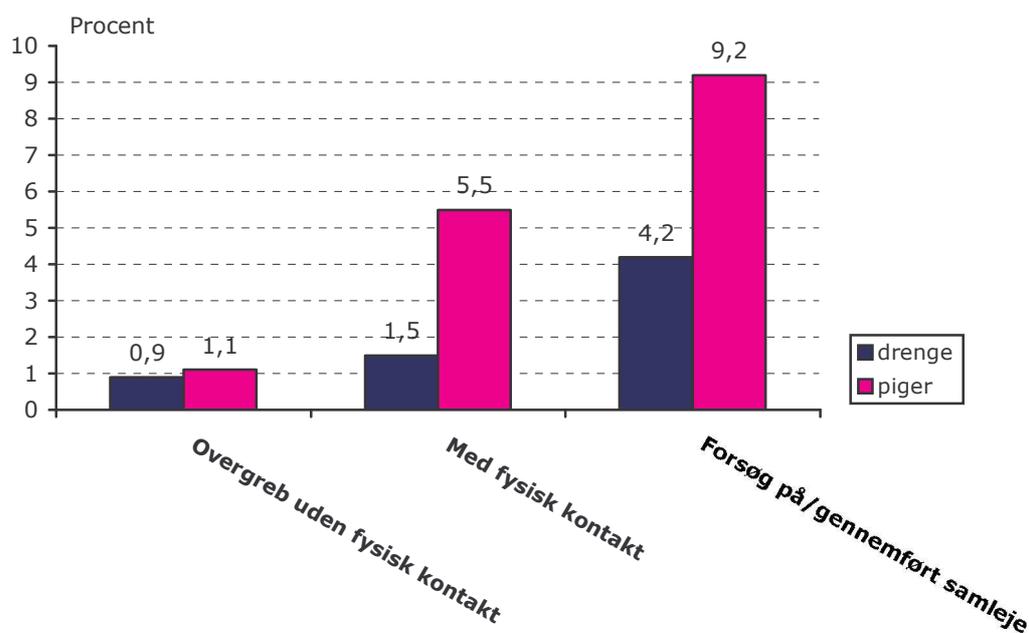

De fleste, som havde oplevet et seksuelt overgreb, havde fortalt det til en eller flere andre personer, hyppigst til en ven/veninde eller kammerat. Ifølge de unges egne oplevelser var det kun relativt få af de 657 strafbare forhold, der var blevet anmeldt til politi eller sociale myndigheder, i alt 30, dvs. 5%. Blandt de 15 unge, der rapporterede et strafbart seksuelt forhold til en træner, var ingen af forholdene anmeldt til politiet.

Af de i alt 657 overgreb var 60 uden fysisk kontakt, 205 var med fysisk kontakt og 392 omfattede forsøg på eller fuldbyrdet samleje. Det svarer til, at 4,2% af drenge og 9,2% af piger havde oplevet forsøg på eller gennemført samleje, og at 1,5% af drenge og 5,5% af piger anden form for fysisk seksuel kontakt, som det fremgår af nedenstående figur 5.6.1 (b).

Figur 5.6.1.(b)

Forekomsten af forskellige typer af overgreb blandt drenge og piger. N 657.

Når alle strafbare tilfælde af seksuelle overgreb blev medtaget, var barnet i 85% af tilfældene 12-14 år gammel første gang overgrebet fandt sted.

5.6.2 Krænkeren

Når alle strafbare seksuelle overgreb er medtaget, dvs. også de som den unge ikke selv opfattede som et overgreb, var den ældre person (krænkeren) hyppigst en ven eller kammerat, det drejer sig om 44% af 462 tilfælde blandt piger og 41% af 195 tilfælde blandt drenge. I 11% af tilfældene var krænkeren et familiemedlem, biologisk far/mor, bedstefar, stedfar, onkel/tante, bror/søster eller fætter/kusine.

I 9% af de seksuelle overgreb blandt piger og 4% blandt drenge var krænkeren en omsorgsperson uden for familien, dvs. skolelærer, pædagog, sportstræner eller spejderfører. Træner var angivet som krænkeren i 1,9% af de samlede 195 drenge og 2,6% af de samlede 462 piger, der rapporterede strafbare seksuelle erfaringer. Blandt alle svarpersonerne, henholdsvis 2.910 drenge og 2.918 piger, havde 5 drenge, 0,2% af drengene og 9 piger, 0,3% af pigerne, haft seksuelle erfaringer med en træner.

Relativt få rapporterede oplevelser med ukendte eller fremmede personer, i 13% af alle seksuelle overgreb blandt piger og i 14% af tilfældene blandt drenge. Det drejede sig overvejende om overgreb uden fysisk kontakt, dvs. blottere mm. I modsætning hertil udgør sådanne sager en stor andel af de politianmeldte sager, fx 40% af alle anmeldelser om seksuelle overgreb mod børn i 1998.

Der var som anført i alt 657 unge, som oplyste at de havde haft en seksuel erfaring med en ældre person, som ifølge dansk straffelov ville være strafbar. Andelen, der angav at den ældre person var en træner var således 2,3%. Tabel 5.6 viser type af "krænkere" fordelt på arten af overgreb, dvs. om det drejede sig om en erfaring/overgreb uden fysisk kontakt, med fysisk kontakt men ikke forsøg på eller gennemført samleje og forsøg på eller fuldbyrdet samleje, blandt de 657 tilfælde af strafbare seksuelle overgreb.

Det fremgår, at det blandt de 14 tilfælde, hvor den ældre person var en træner (et tilfælde ikke medtaget, da der ikke var tilstrækkelige oplysninger om pigens alder og trænerens køn og alder), var der i fem tilfælde tale om forsøg på eller gennemført samleje.

Som det fremgår af nedenstående tabel, indgår trænere i den gruppe af ældre personer, som også omfatter skolelærere, pædagoger og spejderførere. Denne gruppe androg 6% af alle de 657 tilfælde af strafbare seksuelle forhold og 4% af de 165 strafbare seksuelle forhold, som den unge selv opfattede som et seksuelt overgreb.

I gruppen på i alt 36 trænere, skolelærere, pædagoger og spejderførere ud af de 657 tilfælde af strafbare seksuelle forhold androg trænere 38,9% (14 ud af 36). Blandt de 165 tilfælde hvor den unge selv oplevede, at det havde været et seksuelt overgreb, var der i den samlede gruppe på 10 skolelærere, pædagoger, trænere og spejderledere i alt 2 trænere, dvs. 20,0%. Trænere udgjorde 2,1% af alle 657 tilfælde af strafbare seksuelle forhold og 1,2% blandt de 165 tilfælde af strafbare seksuelle forhold, hvor den unge selv havde oplevet det som et overgreb.

Tabel 5.6.2

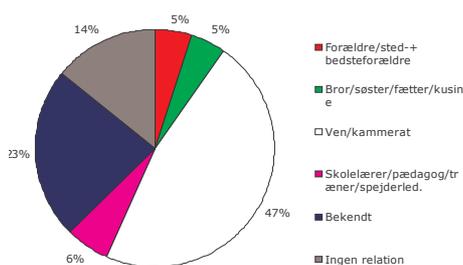
Relationen mellem barnet/den unge og den ældre person/krænkeren i forhold til type seksuelt overgreb. N=657 *

Relation	Overgreb uden fysisk kontakt N	Overgreb med fysisk kontakt N	Forsøg på/fuldbyrdet samleje N	TOTAL N (%)
Fremmed	16	41	29	86 13.1%
Bekendt	12	43	86	141 21.5%
Ven/kammerat	8	50	226	284 43.2%
Spejderleder	0	5	3	8 1.2%
Sportstræner	0	9	5	14 2.1%
Skolelærer	0	4	5	9 1.4%
Pædagog	0	1	4	5 0.8%
Kollega, arbejdsleder	0	4	3	7 1.1%
Ven af familien	4	14	10	28 4.3%
Babysitter			2	2 0.3%
Fætter/kusine	5	2	9	16 2.4%
Onkel/tante	1	7	2	10 1.5%
Bedsteforældre		6		6 0.9%
Bror/søster	8	1	3	12 1.8%
Stedbror/stedsøster		2	2	4 0.6%
Far	3	5	4	12 1.8%
Stedfar		9	2	11 1.7%
Mor		2		2 0.3%
Alle	60	205	392	657 100%

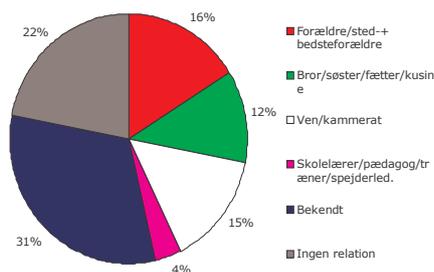
* Kun oplysninger om det mest vidtgående overgreb indgår i tabellen.

Nedenstående figurer viser fordelingen mellem de forskellige typer af "krænkere" dels i alle de 657 tilfælde, hvor der var tale om et strafbart seksuelt forhold, dels i de 165 tilfælde, hvor den unge selv vurderede, at det havde drejet sig om et seksuelt overgreb.

Relationen mellem den ældre person og barnet i 657 strafbare seksuelle overgreb

Relationen mellem den ældre person og barnet i de strafbare seksuelle overgreb, hvor den unge selv oplever at det var et overgreb

5.6.3 Risikofaktorer for seksuelle overgreb

Det kan være en risikofaktor for tidlige seksuelle erfaringer og seksuelle overgreb at være vokset op under ustabile familieforhold. Der var således sammenhænge mellem utrygge opvækstvilkår og at have oplevet et seksuelt overgreb, heriblandt:

- Skift i familiekonstellation og disharmoniske familieforhold
- Den unge har tidligere boet sammen med andre voksne end forældrene
- Den unge har svært ved at tale med sin mor, når der er problemer
- Den unge har oplevet vold mod far eller mor i hjemmet

Men langt de fleste, der oplever sådanne belastninger, udsættes ikke for overgreb.

Det gør det sandsynligt, at det drejer sig om komplekse årsagssammenhænge, som øger risikoen for at opleve seksuelle overgreb i barndommen. Der kan ikke peges på enkelte faktorer, som kan forudsige, at børn og unge vil være i særlig risiko for at blive udsat for seksuelle overgreb, men det var ud fra undersøgelsens resultater muligt at påpege, hvad der kan medvirke til at forebygge overgreb. Her synes en vigtig faktor at være, at den barnet/den unge har en voksen person at betro sig til.

5.6.4 Trivselsproblemer

Trivselsproblemer forekom hyppigere blandt de unge, der rapporterede seksuelle overgreb. Det drejede sig både om ængstelighed, depression, selvoplevet dårligt helbred og sygdom inden for de sidste 14 dage. Der var flere, der dagligt eller omtrent dagligt drak alkohol og flere røg cigaretter. Generelt forekommer usunde vaner hyppigere i socialt belastede befolkningsgrupper, hvor der også er større risiko for tidlige seksuelle erfaringer eller seksuelle overgreb, således som overgreb blev defineret i undersøgelsen om unges trivsel.

Blandt alle svarpersonerne havde 9% af pigerne og 12% af drengene oplevet vold mod sig selv inden for det sidste år. Fysisk vold mod moderen var oplevet af 9% af piger og 6% af drenge, og 3% af piger og 2% af drenge havde oplevet vold mod faderen.

Der var sammenhæng mellem oplevet vold og seksuelle overgreb i den samlede gruppe. Markant flere ofre for seksuelle overgreb havde også oplevet vold mod sig selv eller mod forældre end ikke-ofre. Ca. halvdelen af alle, der deltog i undersøgelsen, havde oplevet mobning i skolen.

5.6.5 Unges vurdering af årsager til overgreb og muligheder for forebyggelse

I undersøgelsen indgik to spørgsmål, der kan belyse de unges egen mening om, hvorfor voksne behandler børn dårligt, og hvad man kan gøre for at forebygge det. Mange af de unge pegede på, at det er vigtigt at styrke børns selvrespekt og give dem mere viden om, hvor de kan henvende sig og få hjælp, inden der sker et overgreb. Det er også vigtigt, mente de unge, at forældrene beskytter børnene bedre, bl.a. ved at holde kontrol med, hvem de omgås, og hvor de er henne om aftenen.

5.7. Seksuelle erfaringer med en træner, resultater fra 9.klasses undersøgelsen

De unge der i undersøgelsen Unges Trivsel 2002 oplyser, at de har været udsat for seksuelle overgreb fra en træner, ligner på en lang række punkter de andre børn og unge, der har været udsat for seksuelle overgreb. Der er således ingen forskel på, hvor mange drenge henholdsvis piger, det drejer sig om, eller deres etniske baggrund. Ej heller er der forskel på deres opvækstvilkår, dvs. antal skift i opdragerkonstellationer, eller om deres hjem er præget af familiære konflikter eller ej. Andelen af tilfælde med stor aldersforskel mellem offer og krænker er den samme, og andelen af tilfælde, hvor der har været anvendt tvang, vold eller afpresning er ligeledes den samme.

Den vigtigste forskel er, at der er en tendens til, at de rapporterede overgreb i idrætten oftere drejer sig om blufærdighedskrænkelser og fysiske berøringer end om samlejer.

I alt 15 svarpersoner, fem drenge og ti piger, rapporterede, at deres mest vidtgående seksuelle erfaring med en ældre person havde været med en træner.

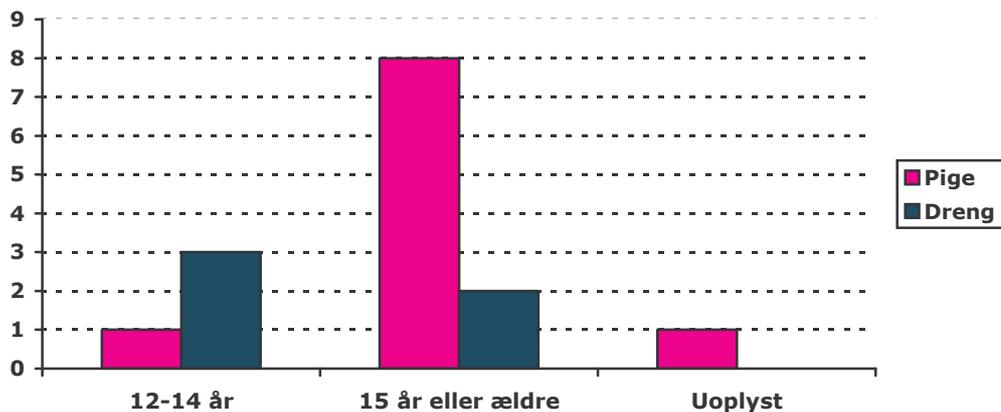
Blandt de femten havde en enkelt pige klart oplevet det som et seksuelt overgreb dengang det skete og også nu. En pige havde dengang oplevet, at det måske var et overgreb, og oplevede det nu som et overgreb. De øvrige vurderede, at det ikke havde drejet sig om et seksuelt overgreb.

Fire ud af de 15 havde dengang været negativt påvirket af oplevelsen, og tre oplevede den som negativ i dag. De to piger, der oplevede at det drejede sig om et overgreb, havde problemer både med familie, kammerater og i fritiden. Knap halvdelen, 7 af de 15 svarpersoner, oplevede erfaringen som positiv, mens 3 ikke fandt at den havde haft nogen betydning, og 2 vidste ikke om den havde haft nogen betydning.

De unge havde været 12 år og ældre, og de fleste, nemlig 2/3 af de femten unge havde været 15 år eller ældre på tidspunktet for erfaringen. En svarperson havde ikke opgivet sin egen alder. Pigernes og drengens aldersfordeling er vist i Figur 5.7.a.

Figur 5.7.a

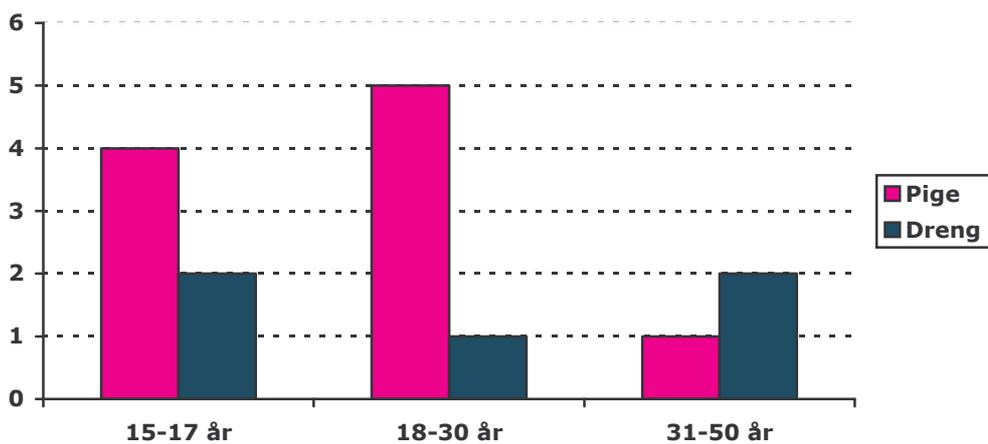
Antal piger og drenge, der angav at have haft seksuelle erfaringer med en træner, fordelt på barnets alder. N=15

Træneren var i fire tilfælde 15-17 år, i otte tilfælde mellem 18 og 30 år og i 2 tilfælde ældre end 30 år. I et tilfælde var trænerens alder ikke angivet. Trænerens alder i forhold til barnets køn er visualiseret i Figur 5.7.b.

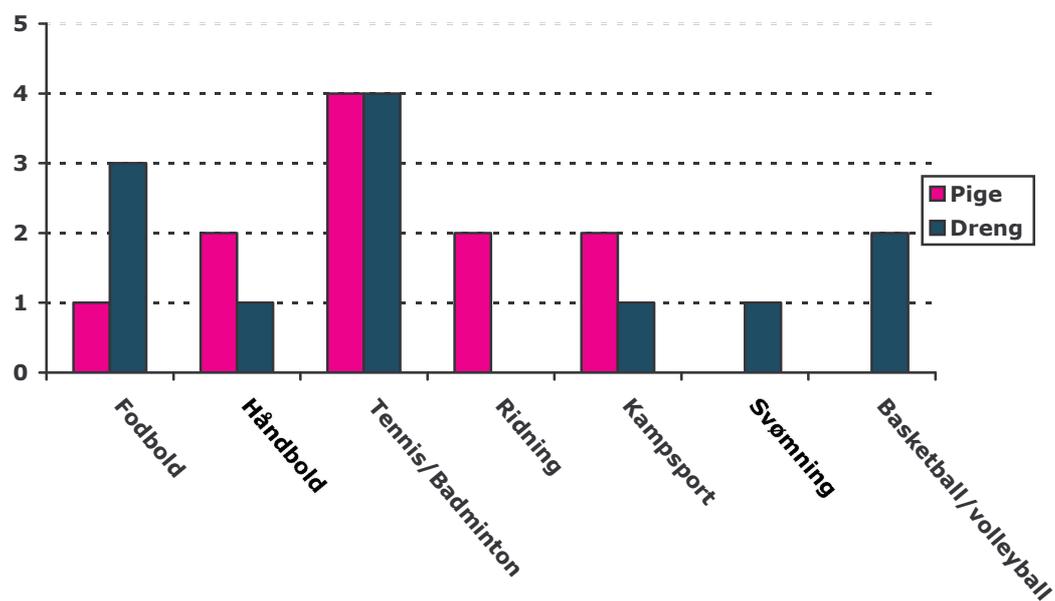
Figur 5.7.b

Trænerens alder fordelt på barnets køn. N=15

De unge, der rapporterede seksuelle erfaringer med trænere var idrætsaktive, og relativt flere var tilknyttet mere end en sportsgren sammenlignet med alle 6.200 unge, der deltog i undersøgelsen. Figur 5.7.c viser de rapporterede idrætsaktiviteter blandt de 15 unge, der havde seksuelle erfaringer med en træner.

Figur 5.7.c
Antal forskellige idrætsaktiviteter blandt 15 unge, der havde haft seksuelle erfaringer med den træner

6. Overgreb i idrætten bedømt ud fra de danske data

Ud af alle 550 politianmeldte sager om seksuelle overgreb mod børn under 15 år i 1998 omhandlede tre sager et overgreb med relation til idrætten, dvs. 0,5% af de anmeldte sager.

I en knap 5-årig periode, 1998-2002, er der i Danmark ud fra politianmeldelser foretaget sigtelse i 24 sager, der omhandler et seksuelt overgreb eller en blufærdighedskrænkelser mod børn og unge under 18 år, og som er foretaget af en person med tilknytning til idrætten, eller hvor overgrebet kan have haft relation til krænkerens engagement inden for idrætten. Sagerne omhandlede i alt 58 forskellige børn eller unge. Det svarer til, at knap 10 børn årligt er udsat for strafbar seksuel krænkelser eller overgreb, der kan relateres til idrætten.

Den berørte aldersgruppe er 7-17 år. De fleste var 14-17 år. Der er 710.000 børn og unge i alderen 7-17 år i Danmark. Bedømt ud fra politianmeldelserne er den årlige hyppighed af strafbare seksuelle overgreb og blufærdighedskrænkelser i idrætten mod børn under 18 år således 0,001%.

Hvis hyppigheden beregnes i forhold til "risikogruppen" dvs. antallet af børn og unge, der er tilknyttet en idrætsforening, er hyppigheden ca. dobbelt så stor, dvs. 0,002%.

Fire ud af 10 sager var blufærdighedskrænkelser, ¼ kærestelignende forhold mellem en træner og en kvindelig udøver og ¼ beføling af drenges kønsdele med eller uden onani.

I 9. klasses undersøgelsen, Unges Trivsel År 2002, var der 15 unge som angav, at den mest vidtgående seksuelle erfaring, som de havde haft, var med en træner. Det svarer til en forekomst på knap 0,3%. To af de femten vurderede selv, at det havde drejet sig om et seksuelt overgreb, svarende til, at forekomsten af strafbare seksuelle overgreb i idrætten, der af den unge selv er vurderet som et overgreb, er 0,03% (Helweg-Larsen & Larsen).

Blandt godt 20-årige idrætsstuderende rapporteredes en forekomst på seksuelle krænkelser inden 18 års alderen og inden for idrætten på 2%. Det omfattede også opfordring til seksuel aktivitet uden fysisk berøring (Toftegaard Nielsen, 2001).

Det må antages, at forekomsten af seksuelle overgreb i idrætten er højere end det antal, der bliver politianmeldt. Det højeste tal, der er rapporteret i en spørgeskemaundersøgelse i Danmark, er 2%, men det bygger på en undersøgelse blandt idrætsstuderende, som kan have haft en større risiko end andre, jf. den norske undersøgelse blandt eliteidrætskvinder (Fasting & Sundgot-Borgen, 2000). Undersøgelsen havde en relativt lav svarpro-

cent, hvilket erfaringsmæssigt betyder højere rapporteret forekomst (Helweg-Larsen & Larsen, 2002). I Unges Trivsel År 2002 var svarprocenten høj, og den rapporterede forekomst lavere, nemlig 0,3%. Men heller ikke i denne undersøgelse kan man være sikre på, at de unge har berettet om alle forhold. Et forsigtigt skøn vil derfor være et tal mellem 0,3% og 2%.

Skønnes det, at 1% af idrætsaktive inden 18 års alderen oplever en blufærdighedskrænkelser eller et seksuelt overgreb, der har relation til deres aktivitet i idrætten, drejer det sig om ca. 2.000 børn og unge. I dette tal indgår også seksuelle forhold mellem en træner og udøver, hvor udøveren ikke er fyldt 18 år, og hvor der ifølge oplysningerne i politirapporterne hyppigt har været tale om kæresteforhold. I flere tilfælde var forholdet kendt af andre end de direkte involverede, uden at det havde medført nogen reaktion fra omgivelserne. I forholdene var det sandsynligt, at der kunne have indgået elementer af forførelse, og i alle tilfælde var der tale om et misforhold mellem trænerens og pigens alder.

Det peger på vigtigheden af, at der er opmærksomhed på denne problemstilling inden for idrætten og at der træffes forholdsregler, som forebygger seksuelle forhold mellem træner og udøver. Det er ikke strafbart for en ældre person i idrætten at have et seksuelt forhold til en idrætsudøver over 15 år, såfremt denne ikke er betroet til undervisning eller opdragelse. Idrætsforeningerne bør diskutere problematikken blandt ledere, trænere, frivillige hjælpetrænere og andre, der har en undervisningsfunktion i idrætten.

7. Lovgivningen

Den danske straffelovs bestemmelser om den seksuelle lavalder har først og fremmest til formål at beskytte børn og unge mod seksuel udnyttelse. Straffelovens paragraffer 210 til 224 omhandler forbudet mod incest, dvs. samleje med slægtninge i nedadstigende linje, samleje mellem bror og søster, heteroseksuelle sædelighedsforbrydelser mod børn under henholdsvis 12 år og 15 år, homoseksuelle sædelighedsforbrydelser mod børn under henholdsvis 12 år og 15 år samt sædelighedsforbrydelser mod en person under 18 år, der er den skyldiges adoptivbarn, stedbarn eller plejebarn eller betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse.

Straffelovens bestemmelser i kapitel 24 om forbrydelser mod kønssædeligheden og de seneste lovændringer vedrørende strafamme er gengivet nedenfor:

§ 216. Den, der tiltvinger sig samleje ved vold eller trussel om vold, straffes for voldtægt med fængsel indtil 8 år. Med vold sidestilles hensættelse i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 12 år, hvis voldtægten har haft en særlig farlig karakter eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.

I § 216, stk. 1, er strafammen ændret fra 6 år til 8 år ved § 1 i [lov nr. 380 af 06.06.2002](#) fra d. 07.06.2002.

I § 216, stk. 2, er strafammen ændret fra 10 år til 12 år ved § 1 i [lov nr. 380 af 06.06.2002](#) fra d. 07.06.2002.

§ 217. Den, som skaffer sig samleje ved anden ulovlig tvang, jf. § 260, end vold eller trussel om vold, straffes med fængsel indtil 4 år.

§ 218. Den, der ved udnyttelse af en persons sindssygdom eller mentale retardering skaffer sig samleje uden for ægteskab med den pågældende, straffes med fængsel indtil 4 år.

Stk. 2. Den, der skaffer sig samleje uden for ægteskab med en person, der befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, straffes med fængsel indtil 4 år, medmindre forholdet er omfattet af § 216.

§ 219. Den, der er ansat eller tilsynsførende ved fængsel, forsorgshjem, børne- eller ungdomshjem, hospital for sindslidende, institution for personer med vidtgående psykiske handicap eller lignende institution, og som har samleje med nogen, der er optaget i institutionen, straffes med fængsel indtil 4 år.

§ 220. Den, som ved groft misbrug af en persons tjenstlige eller økonomiske afhængighed skaffer sig samleje uden for ægteskab med den pågældende, straffes med fængsel indtil 1 år eller, såfremt forholdet er begået over for en person under 21 år, med fængsel indtil 3 år.

§ 221. Med fængsel indtil 6 år straffes den, der tilsniger sig samleje med en person, der vildfarende anser samlejet som ægteskabeligt eller forveksler gerningsmanden med en anden.

§ 222. Den, som har samleje med et barn under 15 år, straffes med fængsel indtil 8 år. Stk. 2. Har barnet været under 12 år, eller har gerningsmanden forskaffet sig samlejet ved tvang eller fremsættelse af trusler, kan straffen stige til fængsel indtil 12 år.

I § 222, stk. 1, er strafrahmen ændret fra 6 år til 8 år ved § 1 i [lov nr. 380 af 06.06.2002](#) fra d. 07.06.2002.

I § 222, stk.21, er strafrahmen ændret fra 10 år til 12 år ved § 1 i [lov nr. 380 af 06.06.2002](#) fra d. 07.06.2002.

§ 223. Den, som har samleje med en person under 18 år, der er den skyldiges adoptivbarn, stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, straffes med fængsel indtil 4 år.

Stk. 2. Med samme straf anses den, som under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed forfører en person under 18 år til samleje.

§ 223 a. Den, der som kunde har samleje med en person under 18 år, der helt eller delvis ernærer sig ved prostitution, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Gælder fra d. 01.07.1999.

§ 223 a er ændret fra d. 01.07.2001 ved [lov nr. 433 af 31.05.2000](#) (afskaffelse af hæftestraffen)

§ 224. Bestemmelserne i §§ 216-223a finder tilsvarende anvendelse med hensyn til anden kønslig omgængelse end samleje.

§ 225. Bestemmelserne i §§ 216-220 og 222-223a finder tilsvarende anvendelse med hensyn til kønslig omgængelse med en person af samme køn.

§ 226. Har i de tilfælde, hvor efter foranstående bestemmelser gerningens strafbarhed afhænger af den krænkede persons fra det normale afvigende åndelige eller legemlige tilstand eller af personens alder, gerningsmanden handlet uden kendskab til pågældendes tilstand eller alder, og handlingen af denne grund ikke kan tilregnes ham som forsætlig, bliver, hvis han dog har handlet uagtsomt, en forholdsmæssig mindre straf at anvende.

Lovens bestemmelser i § 223 gælder for seksuelle forhold mellem en træner og en udøver under 18 år. Det indebærer, at det er strafbart for en træner at have et seksuelt forhold til en udøver under 18 år uanset om der er anvendt nogen form for tvang, trusler, belønning eller ej.

Unge 16-17-årige vil vel oftest betragte sig selv som voksne og modne til seksuelle forhold også med nogle, der er ældre end dem selv. I idrætsforeningerne møder de andre unge og noget ældre trænere, som kan blive deres forbillede, og med hvem de har meget tæt omgang i træningssituationen, under sportsstævner og evt. i træningslejre. Man forelsker sig i dem, som man omgås, som man føler sig beslægtet med, og som man kan se op til. Det ville være besynderligt, om der ikke af og til opstod seksuelle forhold mellem knap fuldmyndige unge og deres trænere. Men efter straffeloven er det forbudt, og træneren kan bortvises fra sit klubarbejde og kan retsforfølges, uafhængigt af om den unge har opfattet det seksuelle overgreb som tvunget, dvs. et overgreb, eller ej.

Som beskrevet i forrige kapitel er det ikke strafbart at have et seksuelt forhold til en idrætsudøver over 15 år, såfremt personen ikke er betroet til undervisning eller opdragelse. En forholdsregel må da være, at en voksen undlader at fungere som træner over for en 15-17-årig, såfremt der opstår et seksuelt forhold af nogen art.

En del ledere og trænere har ikke tidligere været bevidste om at straffelovens bestemmelser om forbud mod seksuelle forhold mellem unge op til 18 års alderen og en omsorgsperson også gælder i udøver-træner relationen (Toftegaard Nielsen, 1998). Der synes derfor at være behov for øget information herom.

Straffelovens §§ 232-238 omhandler blufærdighedskrænkelser og omfatter også lovbestemmelserne vedrørende videooptagelse af børn i forbindelse med salg og distribution af såkaldt børneporno. Disse bestemmelser kan også være relevante inden for idrætten. En række af de politianmeldte sager vedrørende idrætten har omhandlet blufærdighedskrænkelser.

7.1 Underretningspligt

Lov om social service § 36 omhandler, at "den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen". Der eksisterer tillige en udvidet underretningspligt som gælder offentligt ansatte (Bekendtgørelse nr. 1092), som har pligt til at underrette de sociale myndigheder, hvis man får kendskab til forhold, der giver formodning om at et barn eller en ung under 18 år har behov for særlig støtte. Denne pligt vil således gælde f.eks. for kommunalt ansatte idrætskonsulenter og halsinspektører, mens frivillige og trænere derimod i de fleste tilfælde vil være omfattet af den almindelige underretningspligt.

7.2 Straffeattest

Der findes to forskellige straffeattester, en attest for private personer og en attest til offentlig brug. Enhver kan via politiet få udleveret sin egen private straffeattest fra det Centrale Kriminalregister. Den offentlige straffeattest udstedes af Rigspolitiet efter anmodning fra offentlige myndigheder og er indenfor de seneste år i tiltagende omfang blevet anvendt ved ansættelse af pædagoger, lærere og andre i offentlige erhverv.

I forbindelse med Folketingets debat om beskyttelse af børn mod seksuelle overgreb inden for institutioner og foreninger blev der i januar 2001 fremsat et beslutningsforslag om, at straffeattester fremover skulle kunne udstedes også til frivillige foreninger, der beskæftiger sig med børn og unge, såsom idrætsforeninger. Beslutningsforslaget blev stillet af den konservative ordfører, Brian Mikkelsen. Folketingsdebatten om beslutningsforslaget kan læses på: www.folketinget.dk/Samling/2001/salen/B81

7.2.1 Den såkaldte pædofiliattest

Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 218 af 27. marts 2001 omhandler indhentning af straffeattest vedrørende strafferetslige afgørelser om incest, anden kønslig omgang med mindreårige og blufærdighedskrænkelser af mindreårige, dvs. børn under 15 år.

Oplysninger kan indhentes fra det Centrale Kriminalregister om overtrædelser der vedrører seksuelle forhold til personer under 15 år, blufærdighedskrænkelser, incest samt fremstilling og distribution af materiale hvor børn indgår i pornografisk sammenhæng. Der kan ikke indhentes tilsvarende oplysninger om forhold til unge mellem 15 og 17 år, dvs. oplysninger, der kunne være relevante for personer der træner unge under 18 år.

Bekendtgørelsen om brug af det Centrale Registers oplysninger rummer i kapitel 7 bestemmelserne for videregivelse af oplysninger indhentet gennem en straffeattest. Den eller de personer, der kommer i besiddelse af de indhentede oplysninger, har tavshedspligt og kan i flg. bestemmelserne straffes for overtrædelse af tavshedspligten.

Rekvisitionen af særlige oplysninger, dvs. børneattesten/pædofiliattesten, sker på en særlig blanket og vedlægges skriftlig samtykke fra den om hvem der søges oplysninger. Samtykkeerklæringen er udformet på en sådan måde, at det synes åbenbart kun at angive et enkelt navn/person, som oplysningerne skal videregives til.

Det medfører, at der vil opstå den situation at et enkelt bestyrelsesmedlem eller klubleder vil sidde inde med oplysninger om en ansøger til en stilling eller en medarbejder (træner), som ikke kan videregives til andre eller diskuteres med relevante personer i organisationer og foreninger.

Denne problematik er beskrevet af DGI's idrætspolitiske sekretær, hvor der kan fås rådgivning om problematikken. Det kan anbefales at anføre mere end et navn på samtykkeerklæringen, hvilket ikke vil være imod eksisterende regler.

Det er oplyst, at der i en konkret sag har været alvorlige juridiske problemer ved at søge den adækvate bistand fra DGI's rådgivningspanel vedrørende mistanke om seksuelle overgreb inden for foreninger, idet tavshedspligten derved måtte brydes.

Der kan fås oplysning om rekvisition og brug af den særlige attest gennem DIFs pjece herom, telefonisk fra DGI's og DIF's politiske sekretær og konsulenter eller via internettet: www.danmark.dk/lovgivning/bekendtgørelse.

Ændringer i 2001 vedrørende hvem, der kan rekvirere en straffeattest har således betydet, at frivillige/private organisationer og foreninger kan søge oplysninger på lige fod med fx kommunale institutioner, dvs med samtykke fra pågældende person, der ansæt-

tes lønnet eller ulønnet til at have ansvaret for børn under 15 år. Det blev fremhævet, at det ikke vil være en garanti for at pædofile ikke findes i foreningslivet omkring børn, men det kan sikre at tidligere dømte ikke har børn i deres varetægt.

Det er oplyst, at der fra det Centrale Kriminalregister, siden bekendtgørelsen trådte i kraft, er rekvireret ca. 25.000 attester, og der har i alt været tre tilfælde, som har medført at pågældende ikke fik ansættelse inden for en institution eller andet arbejdssted, der omfatter beskæftigelse med børn under 15 år.

8. Aktuelle forebyggelsesinitiativer i idrætten

Stærke tillidsforhold mellem barnet/den unge og træneren har stor betydning for den unges glæde ved idrætten og sportslige udvikling, men kan også i sjældne tilfælde være en risikofaktor for misbrug. Med andre ord, det som er positivt i idrætten, nemlig et højt niveau af social og personlig kontakt mellem træner og udøver, kan også medføre krænkelser.

Det er en af de problemstillinger, der nu indgår i idrætsorganisationernes politik vedrørende styrkelse af en god klub-ånd og gode normer for omgangsformer. Det er baseret på en dialog om værdigrundlaget for den enkelte forening/klub og en diskussion om generelle etiske regler for daglig omgang i klubber og foreninger. Idrætsorganisationernes politik har fra starten været at fremme en åben snak om problemerne som modvægt mod en oppiskning af en stemning om faren for pædofili, en stemning som ofte er baseret på myter eller relaterer sig til enkeltstående tilfælde.

Formålet med den aktuelle indsats er at styrke en god klub-ånd. Børn skal opleve ledere og trænere med holdninger, som kan varetage de enkelte børns behov for nærhed, medleven og støtte, som kan være gode rollemodeller samt formidle glæden ved idrætsmæssig kompetence og udvikling. Organisationerne er bevidst om, at der betydelig opmærksomhed på at risikoen for pædofili, seksuelt misbrug af mindreårige børn, kan medføre en usikkerhed, som kan begrænse den tillidsfulde omgang mellem børn og voksne i foreningerne og klubberne.

De initiativer, der inden for de sidste 2-3 år er igangsat af de ledende idrætsorganisationer, har derfor haft som sigte at bevare og udvikle det frivillige foreningsarbejde ud fra tillid mellem ledere, trænere, udøvere og forældre. Det er en gennemgående anbefaling i udmeldingerne fra organisationerne, at psykiske og seksuelle krænkelser af børn og unge bedst kan forebygges ved, at den enkelte klub til stadighed drøfter sit værdigrundlag, hvordan samspelet med forældre skal være, og hvilke simple levereregler der kan mindske risikoen for overgreb mod børnene.

8.1 DIFs information og rådgivning

Danmarks Idræts-Forening publicerede i 2000 en informationsfolder til foreninger og klubber om, hvorledes problemstillingen seksuelle overgreb inden for idrætten kan håndteres. I denne folder "Det uhørte overgreb" beskrives en række regler, som med stor sandsynlighed vil kunne nedsætte risikoen for, at børn og unge risikerer at blive udsat for seksuelle overgreb i den enkelte klub.

Det er følgende simple regler:

- Her i klubben taler vi ordentligt til hinanden. Ingen sjofle tilråb eller kommentarer om hinandens kroppe.
- Nye trænere skal ikke fra starten have eneansvaret for et hold børn, og vi går jævnlige på besøg hos hinanden, når der trænes.
- På ture er der altid mindst to trænere med.
- Man går ikke ind i det modsatte køns omklædningsrum.
- Man inviterer ikke enkelte børn hjem til sig.
- Forældre skal opfordres til at deltage i børnenes idrætsliv. De kender børnene bedre end vi gør og er derfor bedre i stand til at opdage, hvis barnet mistrives.
- Alle har pligt til at gå til bestyrelsen, hvis de hører rygter om overgreb eller selv fornemmer, at noget er galt.
- Bestyrelsen har altid pligt til at tage sådanne henvendelser alvorligt og reagere hurtigt.
- Alle trænere/instruktører, der har direkte kontakt med børn under 15 år, giver årligt samtykke til at der indhentes oplysninger i Kriminalregisteret vedrørende seksuelle krænkelser.

DIFs pjece om at forebygge seksuelle krænkelser af børn og unge i idrætten rummer også rådgivning til bestyrelse, ledere og andet klubpersonale om forholdsregler og reaktioner, hvis mistanken om et seksuelt overgreb opstår. Det understreges, at det er ledelsens opgave at vurdere, hvorvidt en mistanke er begrundet og skal anmeldes til politiet. En mistanke skal derfor altid videregives til klubbens ledelse. Er mistanken ubegrundet, skal sladder og rygtedannelse hurtigt muligt stoppes. Er mistanken begrundet, skal den umiddelbart videregives til kommunens socialforvaltning – og hvis den er sikkert begrundet skal ledelsen umiddelbart foretage en politianmeldelse.

Det anbefales som leder ikke at stå alene med afgørelsen, men at have en god sparingspartner. DIF har i løbet af de seneste år også opnået en stor ekspertise i håndteringen af sådanne problemstillinger, og der er blevet tilknyttet konsulenter, der beskæftiger sig med problemstillingen, og som kan rådgive den enkelte klubledelse.

Inden for de seneste år er problemstillingen seksuelle krænkelser og overgreb i foreningslivet blevet beskrevet i medlemsblade, herunder beskrivelse af de mange debat- og informationsmøder, som er arrangeret rundt om i landet med deltagelse af DIFs konsulenter inden for problemområdet.

I 2002 publicerede DIF en pjece, som rådgiver om grundlag og praksis for indhentning af en straffeattest. DIF anbefaler ikke rutinemæssig indhentning af straffeattest vedrørende alle medarbejdere og frivillige, men lægger op til at den enkelte forening eller klub selv kan tage beslutning om deres politik på området.

8.2 DGI's initiativer

Siden foråret 2000 har de Danske Gymnastik og Idrætsforeninger haft spørgsmålet om seksuelle overgreb mod børn og unge inden for klubber og foreninger på dagsordenen. Der har været holdt en lang række debatmøder, forældrearrangementer og klubaftener som har sat fokus på problemstillingen og omgangstonen i foreningerne som helhed.

Initialt støttede DGI ikke bekendtgørelsen om idrætsorganisationernes mulighed for adgang til oplysninger i det Centrale Kriminalregister. Begrundelsen herfor var, at det i den frivillige verden skal være muligt at mødes menneske til menneske – uanset eksamenspapirer, straffeattester og statsborgerbeviser, og at en bestemmelse om indhentning af straffeattester kunne være ødelæggende for udviklingen af frivilligt foreningsarbejde og flytte fokus fra udviklingen af forpligtende fællesskaber mellem foreningens medlemmer og forældre kredsen.

DGI påpegede desuden korrekt, at en straffeattest kun rummer information om lovovertrædelser som er idømt en straf, og at formentlig langt de fleste seksuelle overgreb mod børn ikke er blevet anmeldt eller ikke har medført en straf, og derfor ikke vil fremgå af en straffeattest (Ungdom og Idræt; Leder 2001, no. 7).

DGI anbefalede og anbefaler, at man benytter sig af det kendskab de nuværende ledere normalt har til de nye, der kommer til, og det anbefales, at nye instruktører, som man ikke har kendskab til, ikke tildeles eneansvaret for børnehold.

I 2000 indgik DGI et samarbejde med "Børns Vilkår", der har en åben telefonlinje. Alle unge og forældre blev opfordret til at søge om ønsket anonym telefonisk rådgivning, hvis de føler sig udsat for overgreb. Der foreligger ikke information om hvor hyppigt denne mulighed er blevet benyttet.

I et hørings svar til betænkningen om en udvidet adgang til straffeattester i 2001 sagde DGI i første omgang nej. Begrundelsen herfor var bla bestemmelserne om, at oplysningerne i attesten ikke må videregives til den person, som de omhandler, og at det er kun den enkelte person i klubben/foreningen som er navngivet ved attestens rekvisition, som må få kendskab til indholdet. Det betyder, at denne person ikke kan diskutere sagen med træneren eller med andre fx i bestyrelsen.

I 2002 er DGI's holdning stadigvæk, at den bedste forebyggelse af seksuelle overgreb på børn og unge opnås ved, at spørgsmålet sættes på dagsordenen. Men hvis de enkelte foreninger beslutter at anvende muligheden for at indhente en straffeattest, vil de kunne få vejledning i DGI om regler og praksis. DGI har også i marts 2002 udarbejdet en vejledning om hvordan man checker i det Centrale Kriminalregister, herunder henvist til den information man kan få via internettet: www.danmark.dk/lovgivning/bekendtgørelser.

Bekendtgørelsen om indhentning af pågældende straffeattest er fra 27.marts 2001, Bekendtgørelse nr. 218.

Som ovenfor beskrevet kan bestemmelserne i bekendtgørelsen om indhentning af straffeattest fra det Centrale Kriminalregister medføre at en rimelig behandling af en sag, hvor straffeattesten ikke er "ren", kan blive vanskelig. Det er sjældent at frivillige bestyrelsesmedlemmer og ledere i idrætsforeninger selv vil have den fornødne juridiske ekspertise til selv at træffe afgørende beslutninger vedrørende information til andre klubmedlemmer, udøvere og forældre. Det er også her, der netop vil være brug for den faglige ekspertise som findes fx i DGI's rådgivningspanel.

Angsten blandt bøsser for at blive opfattet som pædofile, og deres ubehagelige oplevelser inden for mandsdominerede sportsgrene har været genstand for debat i medlemsblade.

DGI har advaret mod at myter om forekomsten af pædofili i sporten kan få alvorlige følger for den kropslige kontakt og føre til en u hensigtsmæssig ændring i adfærd blandt trænere. Det kan gå ud over den naturlige adfærd og den ægte menneskelige kontakt mellem træner og barn.

Pressen fortæller ikke hvor sjældent seksuelle overgreb forekommer blandt de ca. 800.000 børn og unge, som er tilknyttet en eller flere sportsklubber. De få sager skaber derfor meget stor mistillid og kan på lang sigt betyde, at børn ikke er sammen med mænd i deres fritid. Det der er vigtigt er at være lydhør overfor og respektere barnets grænser.

8.3 Team Danmark

Med baggrund i Team Danmarks grundopfattelse, at seksuelle krænkelser kan spænde fra ubevidste krænkelser og tankeløshed til bevidste handlinger foretaget af personer med pædofile tilbøjeligheder, har Team Danmark den holdning, at indsatsen mod overgreb og krænkelser også bør omfatte seksuel chikane. Team Danmark har overfor Kulturministeriet tilkendegivet, at indsatsen bør forstærkes. Men den må tage udgang i, at frygten for beskyldninger om seksuelle overgreb ikke må føre til, at hensigtsmæssig og seriøs træneradfærd udelades.

Team Danmark tilretter sin indsats i samarbejdet med DIF og understøtter forebyggelsesstrategier, der øger opmærksomheden blandt de eliteansvarlige i specialforbundene på risikoen for seksuelle overgreb. Der opfordres til drøftelse af, hvordan overgreb kan forebygges.

Team Danmark har afholdt et seminar med sportschefer i 2002. Emnet var kommunikation og samspil. Problematikken vedrørende fysisk berøring af de idrætsaktive blev diskuteret, herunder de mulige konsekvenser af den debat, der har været ført i medierne om

pædofili i idrætten. Team Danmark vil fortsætte dialogen med sportslederne og i særlig grad fokusere på problemstillingen om der specielt inden for eliteidræt kan være mulighed for seksuel chikane, og hvorledes det kan forebygges

8.4 Internationale idrætsorganisationer

Der er oprettet et tværnationalt arbejdsgruppe om seksuel chikane i sporten. Oplysninger om denne kan fås via internettet på www.de.psu.edu/wsi/SexHarass2001

Formanden er Celia Brackenridge fra Storbritanien og de øvrige medlemmer er fra Australien, USA og Canada. Sport England har desuden en særlig "Child Protection in Sport Task Force".

I Canada er der etableret et center for sportsetik, som også har beskæftiget sig med fysiske og seksuelle overgreb i idrætten. Den canadiske sportsforening har udarbejdet en vejledning om forebyggelse af seksuel chikane og overgreb, som er tilgængelig på www.caaws.ca/Harassment/harass

I Norge har den olympiske Komité støttet en undersøgelse blandt eliteidrættskvinder om forekomsten af seksuel chikane.

Fra de to største danske idrætsorganisationer er det i øvrigt oplyst, at der aktuelt ikke er særlige initiativer i gang i de internationale idrætsorganisationer.

9. Problemstillinger, når mistanken opstår

Idrætsorganisationerne har som omtalt inden for de sidste år både centralt og ved en lang række møder i lokale idrætsforeninger og klubber diskuteret de svære problemstillinger, der opstår, når der rejses mistanke om seksuelle krænkelser eller seksuelle overgreb mod børn inden for idrætten.

Problemerne omhandler ofte følgende emner:

Hvornår er en mistanke begrundet?

Skal man tale med forældrene om det?

Hvad sker det med fremtidigt samarbejde med familien?

Kan man tale med medarbejdere?

Kan vi diskutere fortrolige oplysninger indhentet via en straffeattest med bestyrelse og centrale organisationer?

Hvad er foreningens juridiske ansvar?

Hvad er foreningens moralske ansvar?

Det nytter ikke i forhold til idrætsorganisationernes opgave at gemme sig bag en lovparagraf. Bestyrelsen må som oftest selvstændigt tage stilling og forholde sig til de konkrete oplysninger i sagen. Den kan søge rådgivning centralt eller hos amtskonsulenter, rådgivningspanel eller andre relevante instanser. Men det vil i meget vidt omfang være op til den enkelte forening at beslutte, hvorvidt man vil fortsætte samarbejdet fremover med en person om hvem, der er rejst mistanke om seksuelt misbrug af børn.

Ligesom i alle andre sammenhæng skal princippet om at betragte en sigtet som uskyldig indtil der er faldet retslig afgørelse/dom respekteres. Men hensynet til forældresamarbejdet og børnenes tryghed og velvære vil ofte få indflydelse på beslutningsprocessen.

Der vil tit være behov for at diskutere:

Hvordan kunne det ske?

Hvor ligger ansvaret?

Har nogen svigtet?

Er der behov for opstramning af retningslinjer vedrørende adfærd, etik og praksis i foreningen?

10 Perspektiver

Resultaterne fra undersøgelsen blandt 15-16-årige i 2002 tyder på, at der er skadevirkninger forbundet med seksuelle overgreb, og at skadevirkningen ikke kun er begrænset til de tilfælde, som den unge selv opfatter som et overgreb, dvs. at der også kan forekomme skadevirkninger, selv når det er tale om mere eller mindre frivillige forhold mellem omtrent jævnaldrende på hver sin side af den kriminelle lavalder.

I befolkningen er der tillige i de senere år opstået en øget bevidsthed om vigtigheden af, at børn og unges personlige grænser respekteres, jfr. Forældremyndighedsloven: børn skal behandles med respekt for deres person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse og anden krænkende behandling.

Selvom denne udvikling er positiv, er der naturligvis også fare for at gå til den modsatte yderlighed og sætte spørgsmålstejn ved alle former for "nærkontakt" mellem ældre og yngre personer. Derved udsættes de frivillige i idrætten for mistænkeliggørelse, og man risikerer, at forholdet mellem idrætsudøveren og den unge kommer til at blive præget af alt for stive og formelle omgangsformer.

En del af den aktuelle debat om forebyggelse af krænkelser inden for idrætten har drejet sig om at identificere "mildere" former for grænseoverskridende adfærd, som kunne være de første trin på vejen til egentlige forbrydelser mod barnet/den unge. Der er da også tegn på, at selv sådanne milde grænseoverskridelser i visse tilfælde kan virke generende og derved skade forholdet mellem den unge idrætsudøver og træneren.

Det er derfor vigtigt for idrætsforeningerne at finde den rigtige balance mellem på den ene side en total mangel på grænser mellem træner og idrætsudøver og på den anden side alt for rigide og upersonlige omgangsformer.

Man kan ikke definere, hvor grænsen for nærkontakt mellem træner og idrætsudøver bør gå helt præcist. Dels er der forskelle på idrætsgrenenes behov og muligheder for fysisk kontakt, dels er der forskelle i trænertraditioner inden for de forskellige idrætsgrene, og endelig er der forskel på den enkelte træners personlige stil.

Det er trænerens ansvar at trække grænserne i sin trænergerning, således at udøveren kan føle, at forholdet til træneren er trygt og forudsigeligt og derved kan koncentrere sig om sin idræt. Professionelle grænser betyder også, at der ikke forekommer seksuel kontakt mellem træner og en udøver under 18 år, uanset om der er opstået gensidig sympati undervejs i træningen.

Politikken i idrætsorganisationerne er at tilråde et skift til en træningsopgave inden for en anden idrætsgren eller i en anden idrætsforening, såfremt der opstår et kærlighedsforhold mellem en træner og en udøver under 18 år.

De initiativer, der inden for de seneste år er blevet iværksat inden for idrætsorganisationerne med henblik på at forebygge seksuelle krænkelser og overgreb på børn og unge i idrætsforeninger og klubber, må betegnes som konstruktive og værdifulde. De tager højde for den frivillige indsats og respekten herfor. De er baseret på betydelig faglig indsigt inden for de enkelte organisationer vedrørende problemstillingen. Det omfatter både erfaring fra politiarbejde, engagement i SSP-samarbejdet, psykologisk fagkundskab og arbejde med børn og unge i andre krisesituationer.

Det er et unikt element i forebyggelsesstrategien i de to hovedorganisationer, at det tager udgang i en generel diskussion af adfærd og normer for klubarbejdet, og at det er baseret på anbefalinger om enkle, men vigtige leveregler for omgangen med børn og unge i klubberne. Disse leveregler vil nedsætte risikoen for at seksuelle overgreb kan forekomme og gøre det muligt umiddelbart at stoppe overgreb.

Det er væsentligt, at organisationerne påpeger, at det er den enkelte idrætsforenings ledelses ansvar, at der løbende tages stilling til værdigrundlaget for foreningsarbejdet og normerne for omgang i klubben.

At idrætsorganisationerne støtter intentionerne i betænkningen om indhentning af straffeattest vedrørende tidligere pådømte straffelovsovertrædelser om seksuelle overgreb på børn under 18 år, vil sandsynligvis kunne forebygge af stærkt belastede pædofile får beskæftigelse i idrætsforeninger. Men en blank straffeattest er ikke tilstrækkelig bevis på, at en voksen vil og kan respektere børn og undlade krænkende adfærd.

Børn har evne til at drage grænser og signalere, at voksne skal respektere dem. Men denne evne kan styrkes gennem oplysning og undervisning om børns rettigheder. Der kan derfor peges på, at et vigtigt led i forebyggelse af krænkelser og seksuelle overgreb på børn ville være en styrket undervisning allerede fra 1. klasse om børns rettigheder, den seksuelle udvikling, risikofaktorer for krænkelser og hvordan barnet kan og må trække grænser og sende signaler.

Litteraturliste

- Arcel, L.T. (1992) Seksuel chikane. Hans Reitzels Forlag. København, 1-142
- Brackenridge, C. (2000) Harassment, sexual abuse, and safety of the female athlete. *Clin.Sports Med.*, **19**, 187-98, vii.
- Brackenridge, C. (2001) Spoilsports. Understanding and preventing sexual exploitation in sport. Routledge. London and New York, 1-284
- Bringer, J. D., Brackenridge, C. H. & Johnston, L. H. (2001) The name of the game: a review of sexual exploitation of females in sport. *Curr.Womens Health Rep.*, **1**, 225-231.
- Caron, S. L., Halteman, W. A. & Stacy, C. (1997) Athletes and rape: is there a connection? *Percept.Mot.Skills*, **85**, 1379-1393.
- Cense, W. H. & Kastelein, W. R. (1988) [The professional secret]. *Ned.Tijdschr.Geneeskd.*, **132**, 1261-1262.
- Fasting, K., Sundgot-Borgen J. (2000) Norges Idrettsforbund og Olympiske Komite, 1-32
- Helweg-Larsen K. (2000) Seksuelle overgreb mod børn i Danmark. Problemets omfang og karakter bedømt ud fra litteraturstudier og en række danske datakilder. Statens Institut for Folkesundhed. København, 1-166.
- Helweg-Larsen K & Larsen HB. (2002) Unges trivsel År 2002. En undersøgelse med fokus på seksuelle overgreb i barndommen. Statens Institut for Folkesundhed. København, 1-162.
- Jaques, R. & Brackenridge, C. (1999) Child abuse and the sports medicine consultation. *Br.J.Sports Med.*, **33**, 229-230.
- Juul K. (1999) Når krænkeren måske er en kollega. I Pædofili. Ed. Andersen J. Forlaget Frydenlund, København.
- Kirby, S., Greaves, I. (1996) Foul Play: Sexual abuse and harassment in sport. Paper presented to the Pre-Olympic Scientific Congress, Dallas, USA. July.
- Leahy, T. (1999) citeret fra Brckenridge C (2001).
- Leth I & Stenvig B (1988) Seksuelle overgreb i barndommen. *Nordisk Psychologi* 40, 383-393.
- MacAuley, D. (1996) Child abuse in sport. *Br.J.Sports Med.*, **30**, 275-276.
- Nielsen JT (2001) The forbidden zone. *International Rev Soc Sport*, **36**, 165-182.
- Nielsen Toftegaard Jan. Den forbudte zone. (1998). Københavns Universitet; Institut for Idræt. Stensilleret udgave, 1-139

Parrot, A., Cummings, N., Marchell, T. C. & Hofher, J. (1994) A rape awareness and prevention model for male athletes. *J Am Coll.Health*, **42**, 179-184.

Appendix 1; Idrætsorganisationernes struktur

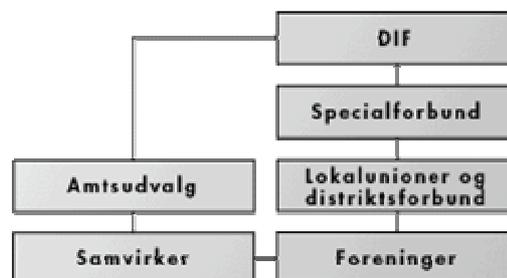
A. Danmarks Idræts-Forbund (DIF)

DIF er hovedorganisationen for 56 specialforbund og har cirka 1,6 millioner medlemmer fordelt på godt 11.000 foreninger. I 2002 var der registreret 649.134 medlemmer under 18 år, heraf var godt 40% piger. Der var 172.406 unge under 18 år tilknyttet fodboldforeninger, 85.408 i svømmeklubber, 76.828 i håndklubber, 70.506 i gymnastikforeninger, 44.047 i badmintonklubber, 40.599 tilknyttet sportsridning, og resten i en mængde fra under 100 til knap 10.000 er tilknyttet andre sportsgrene og idrætsforeninger.

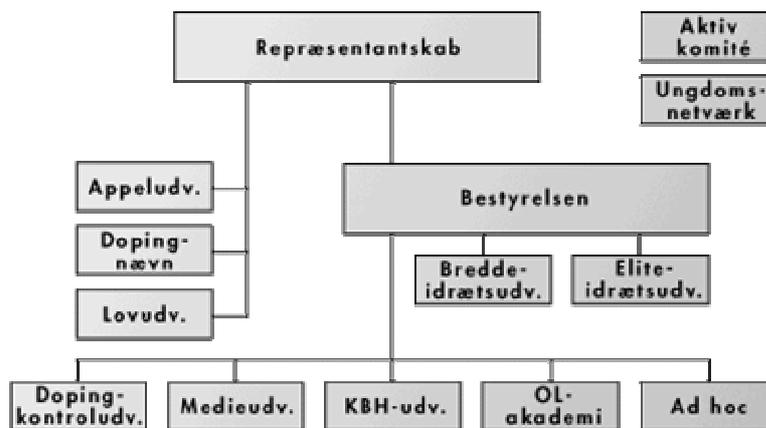
I alt 100 forskellige idrætsdiscipliner er tilknyttet DIF. Der er skønsmæssigt tilknyttet 250.000 frivillige voksne. Det er kun ca. 5% af trænere, der er fastansatte, enten på deltid eller fuldtid. De øvrige trænere arbejder uden vederlag eller modtager et begrænset honorar, maksimalt 20.000 kroner om året.

Fire tværidrætslige forbund er medlemmer af DIF. Det er Dansk Handikap Idrætsforbund, Dansk Arbejder Idrætsforbund, KFUMs Idrætsforbund og Dansk Militært Idrætsforbund.

Regionalt er der nedsat amsudvalg, der samarbejder med idræts- og fritidssamvirker i amtet og kommunerne samt distriktsforbund om idrætspolitiske spørgsmål.

DIFs politiske struktur er baseret på et repræsentantskab, der vælger bestyrelse og en række nævn og udvalg, som beskæftiger sig med konkrete problemstillinger såsom doping, mediekontakt og lovudvikling.

Administrativt ledes DIF af en direktør, som under sig har administrative afdelinger, sekretariat og information, udvikling og rådgivning samt økonomi og IT.

DIFs budget hviler først og fremmest på den andel af Dansk Tipstjenestes overskud, som er afsat til idrætten. DIF modtager 27% af de midler, der er Kulturministeriets andel af overskuddet.

B. Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI)

DGI er hovedorganisation for ca. 5.000 lokale foreninger med samlet 1,3 millioner idrætsudøvere. Der var i 2000 i alt 694.534 medlemmer under 25 år, hvoraf 45% var kvinder.

Blandt mænd og drenge er fodbold den største idrætsgren, blandt kvinder og piger gymnastik, fulgt af svømning for begge køn.

DGI er først og fremmest baseret på frivilliges indsats som trænere og ledere.

DGI har rødder tilbage til ungdoms-, skytte- og gymnastikforeningerne, der blev oprettet i sidste halvdel af 1800-tallet, og havde også tilknytning til højskole-, landbo- og andelsbevægelserne. I 1992 blev De Danske Skytte- Gymnastik- og Idrætsforeninger (DDSG&I) lagt sammen med De danske Gymnastik- og Ungdomsforeninger (DDGU) i en ny organisation, DGI.

DGI var i 1995 medstifter af International Sports and Culture Association, ISCA. Organisationen er involveret i en række internationale aktiviteter, der bla. har til formål at udbrede kendskabet til traditionen i dansk foreningsarbejde, herunder demokratiske processer.

DGI består af 24 selvstændige amtsforeninger og en landsforening. Hovedbestyrelsen er den højeste myndighed og samarbejder med en landsledelse om principielle, politiske og holdningsmæssige spørgsmål. Administrationen varetages af et landskontor under ledelse af en generalsekretær. Hver amtsforening har et antal medarbejdere og en forretningsfører, som refererer til amtsformanden.

DGIs budget er delvist baseret på tilskud fra Tipsmidlerne, hvoraf DGI modtager 24,9% af den del af overskuddet, der overføres til Kulturministeriet.

C Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF)

Den tredjestørste danske idrætsorganisation er DFIF, som omfatter 79 foreninger fordelt på hele landet. Organisationen afvikler officielle Danmarksmesterskaber i firmaidræt i 12 idrætsaktiviteter. Derudover rummer organisationens foreninger også ca. 35 andre aktiviteter som eksempelvis bridge, svømning og lystfiskeri. DFIF's primære målgruppe er arbejdspladsen, men også familien og andre fællesskaber indgår i forbundets formålsparagraf.

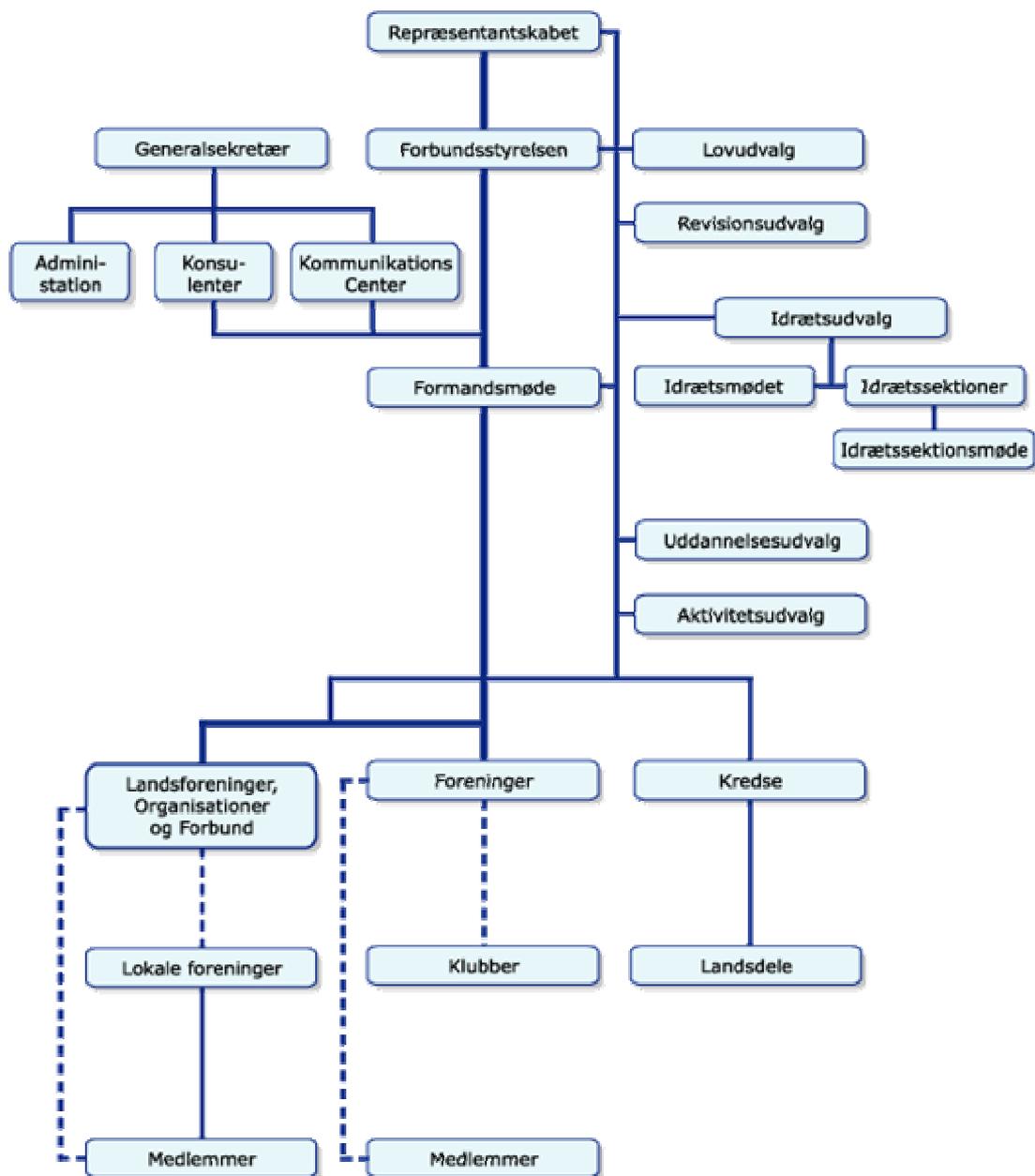
Organisationen står for kampagner som fx "Vi cykler til arbejde" og deltager bla. i internationale aktiviteter under European Federation for Company Sports (EFCS).

Der var i 2001 ca. 340.000 medlemmer, heraf ca. 45.000 under 25 år. Det skønnes, at der er ca. 3.500 medlemmer under 18 år, overvejende børn, der deltager i familiesvømning.

DFIF har ikke specifikke konkurrencesportsaktiviteter for børn og unge.

DFIF's budget er primært baseret på tilskud fra Tipsmidlerne, hvoraf DFIF modtager 3,6% af den del af overskuddet, der overføres til Kulturministeriet.

Organisationens struktur fremgår af nedenstående diagram.

DFIFs højeste myndighed er repræsentantskabet, der består af 200 personer med stemmeret. Repræsentantskabet omfatter: Forbundsstyrelsen, inkl. suppleanter, permanente udvalg, kredsformænd eller stedfortræder og op til 4 repræsentanter fra hver forening.

D. Team Danmark

Denne eliteidrætsinstitution er oprettet ved lov i 1984. Formålet er at fremme dansk eliteidræts udvikling og skabe grundlag for eliteresultater på en etisk og samfundsmæssig forsvarlig måde, der også skal være kulturpolitisk forsvarlig. Loven skal medvirke til at sikre, at eliteidrætsudøvere ikke på grund af idrætskarrieren risikerer at blive sociale tabere. Team Danmark har udarbejdet retningslinjer for fortsat uddannelse, job, bekæmpelse af doping, forebyggelse af skader, behandling af skader og genoptræning, samt ernæring med fokus på forebyggelse af spiseforstyrrelser.

Loven bestemte fordelingen af overskuddet fra visse spil, lotterier og væddemål således, at Kulturministeriet fik 64,1% af midlerne, og at disse midler blev fordelt mellem idrætsorganisationerne således, at Team Danmark modtog 8%, DIF 27%, DGI 24,9% og DFIF 3,6%.

Team Danmark ledes af et repræsentantskab og en bestyrelse. I repræsentantskabet indgår medlemmer udpeget af en række instanser: DIF, Danmarks Olympiske Komité, Idrættens Fællesråd, aktive eliteidrætsudøvere og -trænere, Institut for Idræt på Københavns Universitet og Odense Universitet, Idrættens Forskningsråd, Dansk Idrætsmedicinsk Selskab, kulturministeren, undervisningsministeren, Amtsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening og Københavns og Frederiksberg kommuner.

